

Yhteistyötä yli hallintorajojen?

Verkoston näkemyksiä monialaisesta yhteispalvelusta

Sanna Hämäläinen

Opinnäytetyö

Toukokuu 2016

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Kuntoutuksen ohjaaja (AMK), kuntoutusohjauksen ja -suunnittelun koulutusohjelma

Tekijä(t) Hämäläinen, Sanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2016
	Sivumäärä 54	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Yhteistyötä yli hallintorajojen? Verkoston näkemyksiä monialaisesta yhteispalvelusta		
Tutkinto-ohjelma Kuntoutusohjauksen ja -suunnittelun koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Teppo Karapalo		
Toimeksiantaja(t) Työllisyyden kuntakokeilu		
Tiivistelmä Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Työllisyyden kuntakokeilu, joka toteutti hankemuotoisena työllistymistä edistäviä palveluja vuosina 2012–2015. Vuoden 2015 alussa voimaan astunut laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta lakisääteisti työvoiman palvelukeskusten toiminnan sekä uudisti jo olemassa olevaa palvelurakennetta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä lain mukaisesti palveluihin sidoksissa olevilta eri toimijoilta ajatuksia monialaisesta yhteispalvelusta. Tavoitteena oli realisoida näkemyseroja ja yhtenäisiä ajattelumalleja sekä luoda niiden pohjalta yhteenveto, jota voidaan hyödyntää myös tulevien palvelujen suunnittelussa ja konkreettisessa toteutuksessa. Tutkimuksen aineisto kerättiin sähköisellä kyselytutkimuksella yhdessä toimeksiantajan kanssa valituilta vastaajilta kohdentuen kysymyksiä lain sisällöllisiin haasteisiin, sen tuomiin muutoksiin ja vielä avoimeksi jääneisiin kohtiin käytännön toteutuksen kannalta. Aineisto analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Monialaisen yhteispalvelun onnistumisen edellytyksenä nähdään sujuva ja tiivis yhteistyö palvelua tuottavien organisaatioiden välillä. Uusi yhteistoimintamalli luo mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi ja palvelujen tehostamiselle. Kyselyn toteutushetkellä selkeä ohjeistus lain käytännön toteutuksesta paikallistasolla puuttui ja vastaajia huolestutti asiakasmäärän kasvun vaikutukset asiakastyöhön. Lain tuomien muutosten arvioiminen koettiin osittain hankalaksi, sillä kysely toteutettiin melko aikaisessa vaiheessa suhteessa lain voimaan astumiseen. Johtopäätöksenä tulosten sekä lähdemateriaalin pohjalta voidaan todeta, että työllistymisen edistämiseksi ollaan kaiken kaikkiaan kokoamassa varsin toimivaa palvelumallia. Kysessä on kuitenkin muuttuva ilmiö ja osa asioista konkretisoituu vasta käytännön työssä.		
Avainsanat (asiasanat) työttömyys, työllistymisen edistäminen, monialainen yhteispalvelu		
Muut tiedot		

Author(s) Hämäläinen, Sanna	Type of publication Bachelor's thesis	Date May 2016 Language of publication: Finnish Permission for web publication: x
Title of publication Co-operation beyond administrative borders? Network's views on multidisciplinary services		
Degree programme Degree Programme in Rehabilitation Counselling		
Supervisor(s) Teppo Karapalo		
Assigned by Project for Promoting Municipal Employment Opportunities		
Abstract The assignor of the thesis was the Government Project for the Promotion of Municipal Employment implementing projects for the promotion of employment in 2012-2015. In the beginning of 2015 The Act on Multidisciplinary Services for the Promotion of Employment (1369/2014) came into effect, legislating on the work of the Labour Force Service Centres and renewing the existing service structure. The purpose of the development work was to collect ideas about multidisciplinary services from different agents involved in the statutory services. The objective was to present differences of opinion and consistent ways of thinking and create a conclusion which could also be utilized in the planning and implementation of future services. The respondents for the study were selected together with the assignor, and the data was collected from them by using an electronic survey targeting at the challenges of the content of the Act, the ensuing changes and the points still left open from the practical implementation perspective. The data was analysed by using qualitative content analysis. The requirement for the success of multidisciplinary services was seen to be uncomplicated and tight cooperation between the service-providing organizations. The new cooperation model creates opportunities for developing operations and strengthening services. At the time of the survey clear instructions about the practical enforcement of the Act on a local level were not available, and the respondents were worried how the increase of clients would affect the client work. Estimating the changes brought by the Act was seen partly difficult because the survey was carried out shortly after the Act came into effect. As a conclusion based on the results and source material, it can be stated that a fairly feasible service model for the promotion of employment is being constructed. However, all this is still subject to changes, and only practical work will reveal the concrete nature of many related issues.		
Keywords/tags (subjects) Project for the Promotion of Municipal Employment, unemployment, promotion of employment, multidisciplinary services		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Työttömyys	4
	2.1 Määrittely ja tilastointi	4
	2.2 Työttömyysluvut Suomessa	6
	2.3 Taloudelliset vaikutukset.....	7
	2.4 Vaikutukset yksilötasolla.....	8
3	Työllisyyspalvelujen järjestäminen ja tuloksellisuus	10
4	Verkostoyhteistyö ja moniammatillisuus	12
5	Lähtökohta ennen lakia	14
6	Kataisen hallituksen työllisyyspoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet.	17
	6.1 Valtakunnallinen kuntakokeilu.....	18
	6.2 Kuntakokeilun monialaisen yhteispalvelun mallina?.....	20
7	Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta	21
	7.1 Tausta ja tavoite.....	21
	7.2 Keskeinen sisältö.....	22
	7.3 Taloudelliset vaikutukset.....	24
8	Tutkimuksen toteutus	24
	8.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma	24
	8.2 Aineiston keruu ja -analyysimenetelmät.....	25
9	Tulokset	29
	9.1 Monialaisen yhteispalvelun prosessi.....	29
	9.2 Välineet palvelun toteuttamiseksi	33
	9.3 Haasteet, mahdollisuudet ja muutokset.....	35
10	Pohdinta ja johtopäätökset	38
	Lähteet	45
	Liitteet	52
	Liite 1. Kyselylomake	52

Kuviot

Kuvio 1. Työttömien palvelujen kokonaisorganisaatiokuva Jyväskylässä 2015.	16
Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden jakauma organisaatioittain.	27

Taulukot

Taulukko 1. Kartoitusjakson toimenpiteet.	31
Taulukko 2. Välineitä yhteydenpidon toteuttamiseksi.	34

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Jyväskylässä toimivien työllistymistä edistäviä palveluja tuottavien organisaatioiden näkemyksiä sekä tulkintoja vuoden 2015 alusta voimaan tulleesta ja vuoden 2016 käytäntöön astuneesta laista työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Tavoitteena oli realisoida keskeisiä lain tuomia haasteita ja mahdollisuuksia, jotka voidaan ottaa huomioon monialaisen yhteispalvelun toteutuksen alkuvaiheessa ja sekä hyödyntää niitä nykytilanteen realisoimisessa.

Työttömyys aiheuttaa valtiolle alati kasvavia taloudellisia menoja työttömyysturvaetuuksien maksamisesta, menetetyistä verotuloista ja saamatta jääneestä työpanoksesta sekä muista välillisesti aiheutuvista kustannuksista, kuten kasvavasta sosiaali- ja terveystalouden käyttöasteesta (Tuloksellisuustarkastuskertomus 229/2011, 21). Työttömyyden pitkittyminen näkyy myös taloudellisen tilanteen heikentymisenä yksittäisen työnhakijan kohdalla kasvattaen yhteiskunnasta syrjäytymisen riskiä, taloudellista eriarvoisuutta sekä tuloeroja (Hallitusohjelman strateginen toimeenpanosuunnitelma – kärkihankkeet ja vastuut 2011, 7). Mitä pidemmäksi työttömyysjakso venyy, sitä suuremmat kustannukset siitä aiheutuu yhteiskunnalle ja yksittäiselle työnhakijalle.

Suomen työttömyysaste on jo pitkään jatkunut nousujohdanteisena ja työ- ja elinkeinoministeriön tekemän työllisyyskatsauksen mukaan heinäkuussa 2015 työttömiä työnhakijoita oli 381 600 (Työllisyyskatsaus: heinäkuu 2015). Työvoimapolitiisilla toimenpiteillä pyritään vastaamaan työmarkkinoiden ja talouden kehityksen vaatimukseen sekä turvaamaan inhimillisyys myös yksilötasolla. Työllisyysastetta voidaan nostaa lyhentämällä työmarkkinoiden ulkopuolella vietettyä aikaa sekä työttömyysjaksojen kestoa (SOSTE: Hallitusohjelmavoitteet 2015). Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman (2011) myötä käynnistettiin valtakunnallinen kuntakokeilu, jonka avulla pyritään tukemaan

pitkäaikaistyöttömien työllistymistä, vähentämään työttömyyttä sekä tarjoamaan kunnille paremmat vaikutusmahdollisuudet työllisyyspalveluiden kehittämiseen (Kuntakokeilu 2015).

Vuoden 2015 alusta astui voimaan laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta, joka muuttaa työvoiman palvelukeskusten toiminnan lakisääteiseksi. Lain avulla pyritään takaamaan kaikille tasavertainen sekä palvelutarpeen mukainen palvelukokonaisuus TE-toimiston, kunnan sekä Kelan moniammatillisella yhteistyöllä (L 1369/2014). Lain toteuttaminen aloitettiin käytännön tasolla vuoden 2016 alusta alkaen vaatien palveluiden uudelleen järjestäytymistä ja siitä syystä TYP-toimintamallin käytännön toteutumiseen liittyvien näkemysten selvittäminen on toimeksiantajan kannalta tarpeen, vaikkakin TYP:in asema muihin kunnan tuottamiin työllisyyspalveluihin oli vielä osin selkiyttämättä.

2 Työttömyys

2.1 Määrittely ja tilastointi

Työttömän henkilön määritelmiä on useita ja ne ovat asiakontekstista riippuvaisia. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksessa työttömäksi määritellään henkilö, joka ei ole tutkimusviikolla palkkatyössä tai työskentele yrittäjänä, on etsinyt aktiivisesti työtä edeltävien neljän viikon aikana ja voisi aloittaa työt seuraavan kahden viikon kuluessa. Työttömäksi luetaan myös henkilö, joka odottaa jo sovitun työn alkamista kolmen kuukauden kuluessa tai on lomautetuna omasta palkkatyöstään. Työvoimatutkimuksen luvut ovat kansainvälisesti vertailukelpoisia, sillä työttömän määritelmä vastaa sekä ILO:n suosituksia, että EU:n asetuksia. (Työvoimatutkimus 2016.) Työ- ja elinkeinoministeriön

ylläpitämässä työnvälitystilastossa työttömän henkilön määrittely perustuu lakiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien tilastointi työnvälityksen tilastojärjestelmässä 2015). Työttömäksi luetaan henkilö, jolla ei ole työsuhdetta eikä hän työllistä itseään yritystoiminnalla tai hän on kokoaikaisesti lomautettuna työpaikastaan. Työttömänä pidetään myös henkilöä, jonka viikoittainen säännöllinen työaika on alle neljä tuntia. (Työnvälitystilasto 2016.) Sen lisäksi hänen tulee olla ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon (Tilastokeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön työttömyystilastojen vertailu 2015.) Työvoimatutkimuksessa pitkäaikaistyöttömällä tarkoitetaan henkilöä, joka on ollut vähintään vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä (Pitkäaikaistyötön 2016.)

Työttömyyden taustalla voivat vaikuttaa sekä yksilölliset että yhteiskunnalliset tekijät. Tyypillisimpiä yhteiskunnallisesti vaikuttavia työttömyyden tyyppejä ovat rakennetyöttömyys ja suhdannetyöttömyys. Rakenteellisesta työttömyydestä puhutaan silloin, kun työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaakaan esimerkiksi alueellisten tai ammatillisten syiden vuoksi. Suhdannetyöttömyydellä tarkoitetaan puolestaan työvoiman kysynnän ja tarjonnan vaihtelua. (Pyykkönen & Pyykkönen 2014.) Yleisin työttömyyttä aiheuttava yksilöllinen tekijä on jonkin fyysisen tai psyykkisen sairauden vuoksi alentunut toimintakyky, jonka vuoksi työelämään pääsy tai siellä pysyminen on vaikeutunut. Muita työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa ikä, sukupuoli sekä kognitiiviset ja fyysiset valmiudet. (Parpo 2007, 20-21.)

Suomessa työttömyystilastoja tuottaa kuukausittain sekä Tilastokeskus että työ- ja elinkeinoministeriö, joiden työttömän määritelmät ja tutkimusmenetelmät eroavat toisistaan antaen siten erilaisia työttömyyslukuja. Tilastokeskus tuottaa 15–74-vuotiaasta väestöstä satunnaisesti valittujen 12 000 henkilön otokseen perustuvia työvoimatutkimuksia, kun taas työ- ja elinkeinoministeriön luvut perustuvat TE-toimistojen asiakasrekisterin pohjalta teetettyyn työnvälitystilastoon. (Tilastokeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön työttömyystilastojen vertailu 2015.)

2.2 Työttömyysluvut Suomessa

Työttömyysaste on pysynyt korkeissa lukemissa jo vuodesta 2009 alkaen, jolloin talouden taantuma aiheutti työttömyyden nousua vuoden 2008 lukemista usean prosenttiyksikön verran (Työllisyys 2016). Tästä esimerkkinä kuvataan opinnäytetyön aineiston keräämisen ja analysoinnin ajanjaksolta heinäkuun 2015 työttömyysluvut, joista oikeus- ja työministeri Jari Lindström arvioi yhdessä Kuntaliiton kanssa pitämässään tiedotustilaisuudessa seuraavasti: ”Aamun työllisyyslukujen valossa näkyy erityisen kirkkaasti se, että uusia keinoja työttömyyden taklaamiseen todella tarvitaan.” (TEM ja Kuntaliitto: Uusia tehokeinoja työttömyyden hoitoon on luvassa 2015.) Työ- ja elinkeinoministeriön heinäkuussa 2015 teettämän työllisyyskatsauksen mukaan työttöminä työnhakijoina oli 381 600 henkilöä, joka on 31 000 edellistä vuotta enemmän. Kasvu oli merkittävä myös kesäkuussa 2015 tehtyyn työllisyyskatsaukseen verrattuna, sillä tällöin työttömiä työnhakijoita oli 12 700 heinäkuuta vähemmän. (Työllisyyskatsaus: heinäkuu 2015.) Tilastokeskuksen elokuussa 2015 tekemän julkistuksen mukaan heinäkuun 2015 työttömyysaste Suomessa oli puolestaan 8,4 % joka tarkoittaa määränä 232 000 työtöntä henkilöä (Tammikuun työttömyysaste 8,8 prosenttia 2015).

Keski-Suomen alueellinen työttömyys oli merkittävän korkealla, sillä Keski-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) alueella oli heinäkuussa 2015 työttömiä työnhakijoita 23 844, joka on 18,6 prosenttia koko työvoimasta (Työllisyyskatsaus: heinäkuu 2015). Heinäkuussa 2015 teetetyn Keski-Suomen työllisyyskatsauksen mukaan kyseinen prosenttiluku on yhdessä Pohjois-Karjalan kanssa kaikista Suomen ELY-keskuksista korkein. Jyväskylällä piti kärkisijaa myös Suomen suurimpien kaupunkien listalla työttömyysasteen osalta 19,8 prosentilla, josta pitkäaikaistyöttömien osuus oli 32,8 %. (Keski-Suomen työllisyyskatsaus 31.7.2015.)

Myös pitkäaikaistyöttömien määrä työttömien kokonaismäärästä on jatkanut kasvuaan jo useiden vuosien ajan. Heinäkuussa 2015 pitkäaikaistyöttömien määrä työttömien kokonaismäärästä oli 113 100, mikä on 20 500 enemmän kuin edellisenä vuonna (Työllisyyskatsaus: heinäkuu 2015). Suurin syy pitkäaikaistyöttömyyden nopealle kasvulle on nuorten henkilöiden pitkittyneet työttömyysjaksot (Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien tilastointi työnvälityksen tilastojärjestelmässä 2015).

2.3 Taloudelliset vaikutukset

Työttömyys on merkittävä menoerä niin valtiolle kuin yksittäisille kunnille. Heinäkuussa 2015 Kela maksoi kaiken kaikkiaan lähes 437 miljoonaa euroa erilaisia työttömyysturvaetuuksia, joista suurimpana menoeränä olivat ansioturva sekä ansiopäiväraha (Suomen työttömyysturvaetuuksien kuukausitilasto syyskuussa 2015). Vuonna 2015 Kansaneläkelaitos sekä työttömyyskassat maksoivat yhteensä erilaisia työttömyysturvaetuuksia 5064 miljoonaa euroa. Maksetusta työttömyysturvasta aiheutuneet menot ovat kaksinkertaistuneet vuoden 2008 jälkeen ja nousua pelkästään edelliseen vuoteen verrattuna kertyi kuusi prosenttia. (Työttömyysturvan menot ylittivät 5 mrd. euroa vuonna 2015 2016.) Työttömyysturvaetuuksien lisäksi työttömille maksetaan usein toimeentulotukea sekä Kelan asumistukea (Suomen Kuntaliiton työpoliittinen ohjelma 2014, 4).

Vuoden 2015 alussa astui voimaan työmarkkinatuen rahoitusuudistus, joka velvoittaa kunnan rahoittamaan puolet yli 300 päivää työttömänä olleen henkilön työttömyyden perusteella maksetusta työmarkkinatuesta osuuden kasvassa 70 prosenttiin 1000 päivän ajalta maksetun työmarkkinatuen jälkeen (Kuntien työmarkkinatuen rahoitus 2015). Työttömän työnhakijan osallistuessa johonkin työllistymistä edistävään palveluun eli aktivointitoimenpiteeseen, ku-

ten kuntouttavaan työtoimintaan tai työkokeiluun, säilyy vastuu työmarkkinatuen maksamisesta kokonaan valtiolla (Riipinen, Järvinen & Valtakari 2014, 10). Kunnan maksamien työmarkkinatukiosuuksien yhteissumma Jyväskylässä oli vuonna 2015 yli 1,5 miljoonaa euroa aktivointiasteen jäädessä hieman reiluun 20 prosenttiin (Niemelä 2015). Aktivointiasteella tarkoitetaan edellä mainituissa aktiivisissa työvoimapolitiittisissa palveluissa olevien lukumäärää työttömien työnhakijoiden kokonaismäärästä (HE 183/2014 vp, 24).

Kaikkia työttömyydestä aiheutuvia kustannuksia ei voida arvioida välittömästi, vaan osa kustannuksista ilmenee vasta vuosien kuluttua. Kokonaiskustannuksissa tulee ottaa huomioon lisäksi välillisesti muodostuvat menot: Suomen Kuntaliiton työpoliittisen ohjelman mukaan työttömyydestä aiheutuvat kulut eivät koostu ainoastaan työttömyysturvamenoista tai aktivointitoimien kustannuksista, vaan työttömyydestä aiheutuu yhteiskunnalle myös veromenetyksiä, saamatta jäänyttä työpanosta sekä kasvavia sosiaali- ja terveystalouden palveluiden käyttöä. Kun kunnan varoja tulisi käyttää työllistymisen edistämiseen, kuluvat ne pääosin työttömien toimeentulon turvaamiseen. Kuntien kustannukset työllisyyspalveluiden osalta olivat vuonna 2013 lähes 420 miljoonaa euroa. (Suomen Kuntaliiton työpoliittinen ohjelma 2014, 4-6.) Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien riski lääkärikäynteihin on viisi kertaa suurempi kuin työssäkäyvien ja käynnit kohdentuvat pääasiassa julkisiin terveystalouden palveluihin (Heponiemi, Wahlström, Elovainio, Sinervo, Aalto & Keskimäki 2008, 9). Työttömyydestä aiheutuva taloudellinen taakka onkin paljon suurempi kuin sitä ehkäisevien aktivointitoimien ja työttömyysturvamenojen kustannukset (Jatkola & Juvonen 2011, 13).

2.4 Vaikutukset yksilötasolla

Työttömyys kasvattaa yksilötasolla merkittävästi tuloeroja sekä lisää taloudellista eriarvoisuutta ja syrjäytymisen riskiä (Suomen Kuntaliiton työpoliittinen

ohjelma 2014, 5). Heikentynyt taloudellinen tilanne sekä koettu häpeä työttömyydestä ovat omiaan kuormittamaan työttöminä olevien henkilöiden psyykkistä hyvinvointia (Creed & Bartrum 2006, 9). Työttömyyden pitkittyminen voi heikentää sekä koettua että konkreettista terveydentilaa ja alentaa toimintakykyä, joka vuorostaan lisää esteitä työllistymiselle (Jatkola & Juvonen 2011, 54). Merkittävin tekijä terveysongelmien lisääntymisessä ei niinkään ole itse työttömyys, vaan taloudellisen tilanteen heikentyminen. Heikentynyt taloudellinen tilanne voi lisätä erityisesti toivottomuuden tunteita sekä toimia mielenterveysongelmien käynnistäjänä. Erityisesti nuorten kohdalla työttömäksi jääminen on vakava riski syrjäytymiselle. (Heponiemi ym. 2008, 32.) Työttömyydellä on mielenterveysongelmien syntymisen lisäksi yhteyksiä lisääntyneeseen päihteiden käyttöön sekä erinäisiin pitkäaikaissairauksiin. Terveys ja toimintakyky heikkenevät työttömyyden aikana nopeammin kuin työssä käydessä. Pitkään työttömänä olleet arvioivat omaa terveydentilaansa selkeästi huonommaksi kuin työssäkäyvät. (Mts. 9-24.)

Työttömyyden pitkittyessä ammatillisen osaamisen taso sekä siihen liittyvä tieto vanhenevat ja riski yhteiskunnasta ja sosiaalisesta kanssakäymisestä syrjäytymiseen kasvaa eksponentiaalisesti suhteutettuna työttömyysjakson pituuteen. Työttömien ja vammaisten työkykyä ja työhalukkuutta selvittäneen kyselytutkimuksen mukaan mukaan myös työkyky heikkenee työttömyysjakson pituuden ylittäessä 2 vuotta. Työkyvyn alenemisen ja pitkittyneen työttömyyden välinen suhde ei ole kuitenkaan täysin mutkaton: pitkäkestoinen työttömyysjakso voi alentaa työkykyä, mutta toisaalta heikentynyt työkyky voi aiheuttaa työttömyyttä. (Laiho, Hopponen, Latvala & Rämö 2010, 22–23.) Tutkimustulokset ovat osoittaneet, ettei työ- ja toimintakyvyn heikentymistä pystytä tunnistamaan terveys-, työllisyys- eikä kunnan muissa tarjoamissa palveluissa riittävällä tasolla (Terävä, Virtanen, Uusikylä & Köppä 2011, 17).

3 Työllisyyspalvelujen järjestäminen ja tuloksellisuus

Suomen perustuslaissa (L 11.6.1999/731) säädetään julkisen vallan vastuusta edistää työllistymistä. Työttömyysturvalain (L 30.12.2002/1290) avulla turvataan työttömän työnhakijan taloudellinen toimeentulo sekä mahdollistetaan työnhaku ja työmarkkinoille pääseminen tai sinne palaaminen. Laissa määritellään lisäksi ehdot työttömyysturvaetuuksien saamiseksi sekä niiden suuruudet. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (L 28.12.2012/916) määrittelee valtion eli työ- ja elinkeinotoimistojen henkilö- ja yritysasiakkaille tarjoamat palvelut.

Työllistymistä tukevista palveluista säättää sosiaalihuoltolaki (L 1301/2014), jonka tarkoituksena on taata jokaiselle yhdenvertaiset, tarpeenmukaiset ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä ylläpitää ja edistää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta. Lain kuntouttavasta työtoiminnasta (L 2.3.2001/189) nojalla säädellään toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on parantaa toimeentulotukea tai työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saavan edellytyksiä työllistyä avoimille työmarkkinoille sekä mahdollistaa hänen osallistumisensa koulutukseen ja työ- ja elinkeinoviranomaisten tarjoamiin julkisiin työvoimapalveluihin.

Kuntien järjestämisvastuulla olevat työttömien aktivointitoimet perustuvat yhtä lailla edellä mainittuihin lainsäädäntöihin (Riipinen, Järvinen & Valtakari 2014, 22). Kunnan ja valtion välistä työnjakoa sekä kustannusten jakautumista työttömille suunnattujen palvelujen suhteen on uudistettu kuntien kannustamiseksi osallistumaan tehokkaammin työllisydenhoitoon. Vuoden 2015 alussa voimaan astuneen työmarkkinatuen rahoitusuudistuksen avulla pyritään tehostamaan aktivointitoimien piiriin pääsyä sekä kannustamaan kuntia tarjoamaan työtä ja työllistymistä edistäviä aktivointitoimia pitkäaikaistyöttömille. (HE 183/2014 vp, 6.) Rahoitusuudistuksen tarkoituksena on lisäksi sitouttaa sekä kunta että valtio tarjoamaan monialaisen yhteispalvelun kautta aikaisempaa

kestävämpiä ja kustannustehokkaampia ratkaisuja työllisyyden edistämässä myös paikallistasolla (Riipinen ym. 2014, 27).

Aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteet on kohdennettu erityisesti pitkäaikaistyöttömille ja niiden avulla pyritään pienentämään työmarkkinoilta syrjäytymisen riskiä sekä alentamaan rakennetyöttömyyttä. Työllistymistä edistävät toimenpiteet johtavat harvoin suoraan työllistymiseen avoimille työmarkkinoille, mutta niillä voidaan ehkäistä muita muun muassa syrjäytymisriskiin liittyviä lieveilmiöitä sekä vähentää toimeentulotuen tarvetta pitkäaikaistyöttömien osalta. Työllistymistä edistävien palvelujen vaikuttavuutta voidaan parantaa erityisesti pitkäaikaisilla, yksilöllisillä ja sisällöltään laadukkailla toimenpiteillä oikea-aikaisesti toteutettuna. (Jatkola & Juvonen 2011, 7-8.) Tähän tarpeeseen sekä jo sittemmin päättyneen valtakunnallisen kuntakokeilun myötä kehittyneet toimintamallit että monialainen yhteispalvelu pyrkivät vastaamaan. Valtiontalouden tutkimuskeskuksen julkaiseman tuloksellisuustarkastuskertomuksen (229/2011) mukaan jo olemassa olevien työvoiman palvelukeskusten palvelutarjonnalla on voitu vastata varsin hyvin heikommassa työmarkkina- asemassa olevien palvelutarpeeseen (Jatkola & Juvonen 2011, 61). Kuitenkin työvoiman palvelukeskusten osuutta asiakkaiden osaamisen kehittämisessä sekä työpaikkojen löytämisessä tulisi lisätä entisestään (HE 183/2014 vp, 22).

Kuten jo esitellyn teorian pohjalta voidaan todeta, työttömyydellä on hyvin kokonaisvaltainen vaikutus yksilön työ- ja toimintakykyyn sekä hyvinvointiin, jotka puolestaan ovat edellytyksiä työllistymiselle. Järjestettäessä palveluja, jotka tähtäävät työllistymisen lisäksi myös työ- ja toimintakyvyn paranemiseen ja ylläpitämiseen, tulisi tuloksellisuuden arvioinnissa ottaa huomioon myös elämäntilanteen kokonaisvaltainen kehittyminen pelkän työmarkkina-aseman muutoksen lisäksi. Työllisyyspalvelujen tarjoamilla toimenpiteillä ei voida juuri vaikuttaa yleiseen työmarkkinatilanteeseen ja siksi yksilön kohdalla saavutetut edistysaskeleet, kuten työelämävalmiuksien kehittyminen ja elämänlaadun paraneminen, on tärkeässä roolissa työllisyyspalvelujen vaikuttavuuden arvioinnissa todellisten hyötyjen ja kokonaiskuvan konkretisoimiseksi. (Aaltio

2015, 5.) Kunnallisiin työllisyyspalveluihin kohdennetun tutkimus- ja kehittämisprojektin tulosten mukaan asiakkaille tarjottiin työnhakuun ja työllistymiseen liittyvien palvelujen lisäksi myös terveyteen ja elämänhallintaan liittyviä palveluja, jotka yksilötapaamisten ja aktivointitoimenpiteisiin osallistumisen lisäksi olivat vaikuttaneet myönteisesti asiakkaan tilanteeseen heidän oman kokemuksensa perusteella (Mt. 2015, 17-51).

4 Verkostoyhteistyö ja moniammatillisuus

Erityisesti työllisyyspalveluissa eri asiantuntijoiden ja organisaatioiden välisellä yhteistyöllä voidaan lisätä työllistymisen mahdollisuuksia (Suomen Kuntaliiton työpoliittinen 2014, 6). Moniammatillisuutta voidaan tarkastella eri näkökulmista ja sen toteuttamiseen liittyy useita erilaisia alakäsitteitä. Nykänen (2010, 59) määrittelee väitöskirjassaan moniammatillisuuden koostuvan ammattilaisten välisestä suunnittelusta, yhteisten tavoitteiden määrittelystä ja työn koordinoinnista eikä ainoastaan tietojen vaihto riitä täyttämään yhteisen työn käsitettä. Moniammatillista yhteistyötä voidaan toteuttaa joko organisaation sisäisenä tai ulkoisena eri organisaatiota edustavien asiantuntijoiden osaamista hyödyntäen palvelutarpeen sitä edellyttäessä. Monialaisessa yhteispalvelussa moniammatillisuus toteutuu hallinnon rajat ylittävänä ja lain määrittelemänä, joka vakiintuneena toimintamallina. (Koskela 2013.) Monialaisuus vastaa hyvin pitkälti moniammatillisuuden käsitettä ja sen pääpaino on hallinnon- ja tieteenrajojen ylittävässä yhteistyössä (Katisko, Kolkka & Vuokila-Oikkonen 2014, 10). *Moniasiantuntijuudesta* voidaan puhua silloin, kun asiakas osallistuu itse yhdessä palvelua tuottavien asiantuntijoiden kanssa oman palvelutarpeensa määrittelyyn ja sen ratkaisemiseen (Nykänen 2010, 54–59).

Usein asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaiseksi edistämiseksi tarvitaan useiden ammattiryhmien ja eri organisaation edustajien ohjauksellista yhteistyötä, jolloin yhteistyön tarve toimii pohjana organisaatioiden välisille yhteistyöverkos-

toille (Nykänen 2010, 47–53). Moniammatillinen yhteistyö rakentuu yhdistelemällä eri toimijoiden osaamisalueita ja palvelukokonaisuuksia yksilön ongelmien ratkaisemiseksi suunnittelemalla palveluprosesseja asiakaslähtöisesti (Isoherranen 2012, 10). Moniammatillisen yhteistyön onnistumisen edellytyksiä ovat yhteisen tahtotilan löytäminen ja tavoitteiden asettaminen, myönteinen asenne ja suunnitelmallisuus sekä dialogisuus (Arponen, Kihlman & Välimäki 2004, 41–46). Moniammatillisen yhteistyön haasteena voidaan nähdä eri toimijoiden erilaiset asiakkaat, toimintatavat, resurssit ja tavoitteet, joiden yhteentörmäyksiä voidaan ehkäistä tutustumalla toisten työhön (Nykänen 2010, 56).

Monialainen yhteispalvelu perustuu sen toimintamallia toteuttavien organisaatioiden verkostoyhteistyöhön (HE 183/2014 vp, 29). *Verkostoyhteistyöllä* voidaan käsittää esimerkiksi eri sektoreilla työskentelevien asiantuntijoiden ja asiakkaan sekä hänen läheisverkostonsa asiantuntemukseen perustuvana, vuorovaikutuksellisenä toimintamallina, joka voi olla moniammatillisesti toteutetun työskentelyn muoto (Wacklin 2009, 6). Moniammatillisuus näyttäytyy vahvuutena työvoiman palvelukeskusten toiminnassa ja verkostoyhteistyöllä on merkittävä rooli myös muiden toimijoiden kanssa (Jatkola & Juvonen 2011, 63). Useista eri sektoreista koostuvassa palvelujärjestelmässä yhteistyö on usein satunnaista ja verkostoyhteistyön toteuttaminen käytännössä on osoittautunut melko haasteelliseksi, jolloin jokaisen toimialan työntekijät ovat hoitaneet asioita ainoastaan oman asiantuntijuutensa puitteissa (Karjalainen, Saiku, Pasuri & Seppälä 2008, 16). Monialaisen yhteispalvelun onnistuneen toteutumisen kannalta on tarpeen konkretisoida sekä tässä kappaleessa määriteltyjen että työntekijöiden subjektiivisesti kokemien haasteiden näkökulmasta yhteistyön edellytyksiä moniammatillisuuden toteutumiseksi.

5 Lähtökohta ennen lakia

Työ- ja elinkeinotoimistojen vastuulla on ollut julkisten työvoimapalveluiden suunnittelu sekä palvelujen tuottaminen joko oma- tai ostopalveluna sekä työllisyyden edistäminen, kun taas työvoiman palvelukeskuksissa on tuotettu palveluja vaikeasti työllistyville työ- ja elinkeinotoimiston, Kelan sekä kunnan välisenä yhteistyönä (HE 183/2014 vp, 8). Työvoiman palvelukeskukset ovat palvelleet pitkäaikaistyöttömiä pysyväisluonteisesti yhteispalveluperiaatteella vuoden 2004 alusta alkaen (Karjalainen ym. 2008, 32). Ennen uutta lakia työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta työvoiman palvelukeskuksia on ohjannut maaliskuussa 2010 tehdyt valtakunnalliset linjaukset, jotka perustuivat yhden tai useamman kunnan, TE-toimiston ja Kelan vapaaehtoiseen sopimukselliseen yhteistyöhön. Linjauksissa TYP:in kuvaillaan työhön kuntouttamiseen keskittyväksi erityisasiakaspalveluksi, jonka tehtävänä on tarjota työmarkkinoille kuntouttavia julkisia työvoimapalveluita sekä kunnan työhön kuntouttavia palveluita keskeisimmän tavoitteen ollessa avoimille työmarkkinoille pääsyn tukeminen. (Työvoiman palvelukeskus – toimintaa koskevat valtakunnalliset linjaukset 2010.)

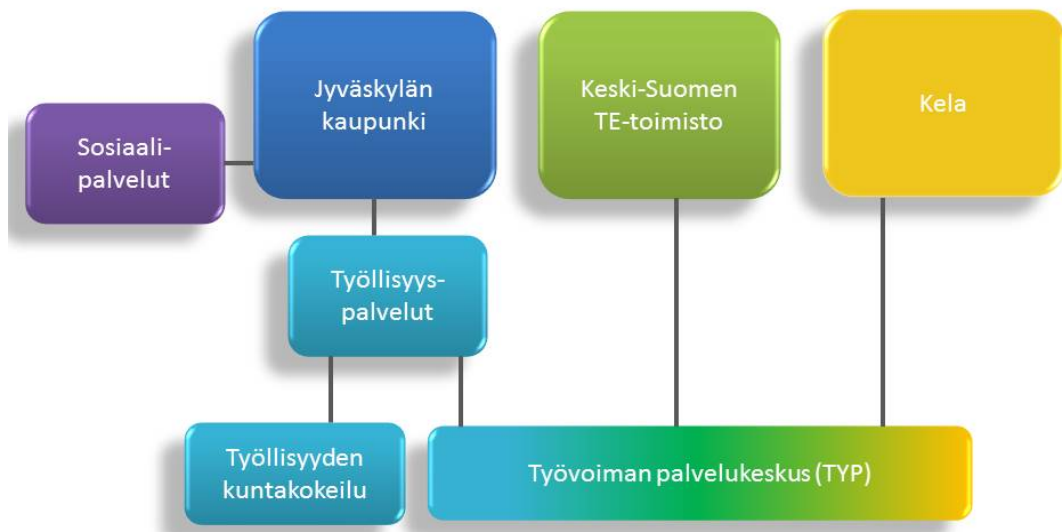
Päästäkseen TYP:in palvelujen piiriin asiakkaan palvelutarpeena on julkisten työvoimapalvelujen lisäksi esimerkiksi kunnan sosiaali- ja terveystyöpalvelut eli työttömyyden ja sen pitkittymisen ehkäisemiseksi tarvitaan moniammatillista palvelua. Pääasiallisena asiakasryhmänä ovat 500 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneet henkilöt, mutta asiakkaaksi on voitu ohjata myös muita työttömiä edellä mainittujen ehtojen muuten täytyessä. Palveluprosessiin on kuulunut kartoitus- ja tutkimusvaihe, kuntoutus- ja ohjausvaihe sekä valmennus- ja työllistymisvaihe, joista on voitu harkinnalla hyödyntää joko kaikkia tai ainoastaan joitakin osioita, kuten palvelutarpeen arviointia. Yksi olennainen osa TYP:in kautta tarjottavista palveluista on ollut lisäksi Kelan työkyvyn arviointi- ja kuntoutuspalvelut, joihin on voinut ohjautua myös työ- ja elinkeinotoimiston kautta. Asiakkuus on päätetty moniammatillisen palvelutar-

peen päätyttyä tai kun on arvioitu, ettei TYP:in tarjoamilla palveluilla ole voitu edistää asiakkaan työhön kuntoutumista. (Mt. 2010.)

Kunnan rooli aktivoivien ja työllistymistä edistävien palvelujen järjestämisessä on kasvanut viime vuosina aikaisempaa merkittävämmäksi ja työmarkkinatuen rahoitusmuutoksen kautta kunnat ovat saaneet osansa myös taloudellisista kustannuksista (Jatkola & Juvonen 2011, 18–29). Laki kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) on nykyhetken asti ollut ainoa kuntaa velvoittava laki pitkäaikaistyöttömien työllistymistä edistävien palvelujen järjestämisessä (HE 183/2014 vp, 9). Osa kunnan tarjoamista työllisyyspalveluista on voitu järjestää myös kolmannen sektorin toimesta (Suomen Kuntaliiton työpoliittinen ohjelma 2011, 5). Kuntakokeilun roolia työllisyyspalvelujen järjestämisessä hankkeen toteutumisaikana on kuvattu tarkemmin kappaleessa 6. Kuntien vastuulla on järjestää työttömille tarkoitetut terveystalvelut ja ehkäistä syrjäytymisen riskiä tunnistamalla työllistymistä haittaavat sairaudet sekä kuntoutustarve riittävän ajoissa. Perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen tarjoamilla palveluilla voidaan tukea työllistymistä sosiaalisen kuntoutuksen sekä terveyden ja työkyvyn ylläpitämisen näkökulmasta. (Työttömien terveydenhuollon järjestäminen 2013).

Lain julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta mukaan työ- ja elinkeinotoimistojen tarjoamien palvelujen tarkoituksena on edistää työmarkkinoiden toimivuutta *”turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua”* (L 28.12.2012/916). TE-toimistojen palveluihin kuuluvat mm. työnhaun neuvonta, työnhakuvalmennus ja henkilökohtainen työnvälityspalvelu asiakkaan palvelutarvetta vastaavan palvelulinjan järjestämänä. Työelämän suunnan selvittämiseksi TE-toimistot hyödyntävät työkokeilua sekä tarvittaessa ammatillista kuntoutusta julkisena työvoimapalveluna. (Kiinni työelämään 2014).

Työttömien palvelujen kokonaisorganisaatiokaavio

Kuvio 1. Työttömien palvelujen kokonaisorganisaatiokuva Jyväskylässä 2015. (Pusa 2015.)

Kuvio 1 pyrkii havainnollistamaan kunnan ja valtion tuottamien palvelujen verkostoa Jyväskylässä. Työvoiman palvelukeskuksen toiminnassa yhdistyvät TE-toimiston, Kelan ja kunnan työllisyyspalvelujen (Työllisyyden kuntakokeilu) palvelukokonaisuudet, joita kyseiset organisaatiot tarjoavat myös erillisinä palveluina. Sosiaali- ja terveystyöpalvelujen rooli työllistymistä edistävien palvelujen kokonaisuudessa on lähinnä ylläpitää yksilön taloudellista ja terveydellistä hyvinvointia sekä tukea työllistymisen esteenä olevissa elämänhallinnallisissa ongelmissa. Joissain tapauksissa myös sosiaalipalvelut voivat olla ohjaava taho työllistymistä edistävien palvelujen piiriin.

6 Kataisen hallituksen työllisyyspoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet

Hallitusohjelmassa määritellään kunkin hallituskauden tärkeimmät tehtäväalueet kaikkien hallituspuolueiden hyväksymänä. Vuosina 2011-2015 Jyrki Kataisen hallitus pyrki vastaamaan julkisen talouden haasteisiin panostamalla korkean työllisyyden, tasa-arvoisten palvelujen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden saavuttamiseen taloudellisen kasvun edistämiseksi (Valtiontalouden kehukset 2014–2017 2013, 5). Hallitusohjelman yhdeksi painopisteeksi määriteltiin kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen, sillä korkealla työllisyysasteella voidaan turvata hyvinvointivaltion ylläpitämiseksi vaadittava rahoitus (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011, 55). Hallitusohjelman tueksi valmisteltiin vuonna 2012 työelämän kehittämisstrategia, jossa työhön osallistumisaste määriteltiin yhtä tärkeäksi talouskasvun osatekijäksi kuin tuottavuuden kasvukin (Työelämän kehittämisstrategia vuoden 2020, 5).

Hallituksen työllisyyspoliittisiksi tavoitteiksi asetettiin työttömyysasteen aleneminen viiteen prosenttiin ja työllisyysasteen nouseminen 72 %:iin (Ihalainen 2012). Korkean työllisyysasteen avulla turvataan Suomen kilpailukyky myös kansainvälisillä markkinoilla ja näin ollen hallituksen tavoitteena oli pidentää työuria sekä tarjota kaikille työhön kykeneville mahdollisuudet ja kannusteet työntekoon. Panostamalla työttömien työkyvyn ylläpitämiseen sekä työmarkkina-oluiden parantamiseen voidaan tehokkaammin tukea työllistymistä. Hallituksen tavoitteena oli vähentää myös nuorisotyöttömyyttä sekä työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien määrää. (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011, 8.) Saavuttaakseen edellä mainitut tavoitteet hallitus käynnisti vuodet 2012–2015 kestävän valtakunnallisen kuntakokeilun aktiivisten työvoimapolitiittisten toimien kehittämiseksi sekä vaikeasti työllistyvien aseman parantamiseksi työmarkkinoilla. Lisäksi hallituksen tavoitteena oli ulottaa työ-

ja elinkeinotoimistojen, Kelan ja kuntien yhteinen työvoiman palvelukeskusten toimintamalli koko maahan. (Mts. 2011, 47.)

6.1 Valtakunnallinen kuntakokeilu

Hallitusohjelmaan sisältyneen kuntakokeilun painopisteenä oli puuttua jo pitkään hienoisessa kasvussa olleeseen pitkäaikaistyöttömyyteen kokeilemalla jo olemassa olevien palvelujen uudelleenjärjestelyjä sekä tarjoamalla työllisydenhoitoa tukevia toimenpiteitä (Arnkil ym. 2015, 151). Kuntakokeilun avulla pyrittiin tarjoamaan kunnille paremmat vaikuttamisen mahdollisuudet pitkään työttömänä olleiden palveluiden järjestämisessä. Työministeri Lauri Ihalainen korosti vuonna 2012 syksyllä pidetyssä kuntakokeilun käynnistämistilaisuudessa, että kuntakokeilun pääasiallinen tavoite työllisyydenhoidon resursien lisäämisen sijaan on uusien työllistymistä edistävien toimintamallien ja palveluiden kehittäminen sekä käyttöönotto. (Työministeri Ihalainen: Puolet pitkäaikaistyöttömistä laajan kuntakokeilun piiriin.)

Kuntakokeiluun valittiin sen käynnistyessä yhteensä 23 hanketta, joissa 14:ssä oli mukana enemmän kuin yksi kunta. Valituissa kunnissa työttömyysaste ja erityisesti pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä oli keskimääräistä korkeampi. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö edellytti, että kunnilla on tarjota riittävän monipuolinen ja tarkoituksenmukainen palvelukokonaisuus. (Kuntaliiton ja Työ- ja elinkeinoministeriön tiedote: Kuntakokeiluun valittiin 23 hanketta 2012.) Kokeilun kohderyhmänä olivat ensisijaisesti pitkäaikaistyöttömät, joille oli maksettu työttömyysetuutta työttömyyden perusteella vähintään 500 päivän ajalta ja jotka tarvitsivat kunnan järjestämisvastuulla olevia työllistymistä edistäviä palveluja työllistyäkseen. Kuntakokeilun asiakkaaksi pääsi myös vähintään 12 kuukautta yhtäjaksoisesti työttömänä ollut henkilö, mikäli hän oli vaarassa syrjäytyä työmarkkinoilta. Asiakkaiden palvelutarpeen arviointi sekä pal-

veluprosessin suunnittelu ja etenemisen seuranta toteutettiin kunnan ja työ- ja elinkeinotoimiston moniammatillisena yhteistyönä. (Kuntakokeilu 2015.)

Kuntakokeilun tavoitteena oli luoda kunnille oma työllistymisen malli tehokkaan ja vaikuttavan, eri toimijoiden välisen yhteistyön avulla (Jyväskylän, Muuramen ja Jämsän työllisyyden kuntakokeilu). Tarkoituksena ei ollut kuitenkaan muuttaa valtion ja kunnan perustyönjakoa lakisääteisten työvoimapalvelujen ja muiden työllistymistä edistävien palvelujen osalta, vaan arvioida kokeilun päättyessä tulosten pohjalta tarvetta muutoksiin (Kuntakokeilu 2015). Jyväskylässä toteutuneeseen kuntakokeiluun osallistui lisäksi Muuramen ja Jämsän kunnat ja sen painopisteenä oli keskittyä työllistymistä edistävien palvelujen ja yrityspalvelujen yhteistyön mahdollisuuksiin sekä työttömiin, joilla ei ollut varsinaisia työllistymistä hankaloittavia tekijöitä. Jyväskylässä toimi ohjaus- ja kuntoutustiimi, jonka tehtäväkenttään kuuluivat palvelutarvearviointi, asiakasohjaus, työkyvynarviointi sekä kuntouttavaan työtoimintaan ohjaaminen, kun taas Töihin!-palvelun tehtävänä oli toteuttaa työhönvalmennusta sellaisten asiakkaiden osalta, joiden työllistyminen oli mahdollista erilaisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja yksilöllisen ohjauksen avulla. (Arnkil ym. 2015, 153–155.)

Kuntakokeiluun osallisina olleissa kunnissa pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi muita kuntia maltillisemmin ja työttömyysjaksoja saatiin onnistuneesti katkaistua ennen niiden pitkittymistä (Arnkil, Spangar, Jokinen, Tuusa & Pitkänen 2015, 99). Jyväskylä, Jämsän ja Muuramen Työllisyyden kuntakokeilun hankepäällikkö Harri Halttunen arvioi Radio Jyväskylälle antamassaan haastattelussa, että selkeällä työnjaolla, keskinäisellä luottamuksella ja yhteisillä tavoitteilla voidaan tehostaa palvelujen käytännön toteutusta myös tuloksellisuuden kannalta (Työllisyyden kuntakokeilun tuloksia saadaan esille 2015).

6.2 Kuntakokeilun monialaisen yhteispalvelun mallina?

Kuntakokeilun käynnistyessä oli tarkoituksena, että siitä saatavia kokemuksia voitaisiin hyödyntää työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP:in) valtakunnallistamisessa (Ihalainen 2012, 18). Työllisyyspoliittisen kuntakokeilun pääsihteerin Erja Lindbergin (2014) arvioikin vuoden 2014 loppupuolella, että kuntakokeilusta saaduilla kokemuksilla on ollut jo vaikutuksia työllisyyspoliittisiin uudistuksiin ja että kokeilun tuloksia on pystytty hyödyntämään jo lain työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta valmisteluvaiheessa.

Kuntakokeilun toteutusmallina oli TYP:in tapaan tuottaa julkisten toimijoiden järjestämistä kuuluville palveluja moniammatillisena yhteistyönä (Ihalainen 2012). Sen aikana kehitetyillä toimintamalleilla ja palvelurakenteilla luotiin pohjaa kunnan ja valtion väliselle tehostetulle yhteistyölle työllisyysasioihin liittyen (Arnkil ym. 2015, 33–35). Jyväskylän, Muuramen ja Jämsän kuntakokeilussa vahvistettiin yhteistyötä TE-toimiston, sosiaalitoimen ja julkisten terveyspalvelujen kanssa (Arnkil, Spangar, Jokinen, Tuusa & Pitkänen 2014, 46–65) ja rakennettu yhteistyöverkosto mukaillee varsin paljon TYP-toimintamallin ideaalista toteutusta. Henkilöstörakenne, luodut asiakasprosessit ja laajasti eri toimijoiden kesken toteutettu verkostoyhteistyö pohjustivat myös osaltaan TYP-toimintamallin voimaan astumista. (Arnkil ym. 2015, 156–157.)

Toisaalta TYP-toiminnan välinen suhde muihin työllistymistä tukeviin palveluihin sekä kunnan sisällä toimivaan palvelurakenteeseen oli suunnitteluvaiheessa vielä joiltain osin kesken (Arnkil ym. 2015, 5). Alkuvuoden 2016 osalta TYP-toiminnan sekä muiden työllistymistä edistävien palvelujen välinen työnjako on edelleen kehittymisvaiheessa. Kunnan omat työllisyyspalvelut sekä palvelujen sisällöt ovat rakentumassa siihen suuntaan, että työllisyyspalvelut voivat vastata myös muiden henkilöasiakkaiden kuin vain TYP:in asiakkuuskriteereiden täyttävien asiakkaiden palvelemisesta (Lähteelä 2016).

7 Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

7.1 Tausta ja tavoite

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta astui kokonaisuudessaan voimaan tammikuun 2016 alusta alkaen. Lain syntyminen liittyy keskeisesti pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen (2011–2014) ohjelmaan, jonka yhtenä työllisyyspoliittisena tavoitteena valtakunnallisen kuntakokeilun lisäksi oli ulottaa lailla säädetty työvoiman palvelukeskusten toimintamalli koko maahan ja budjetoida siihen riittävä rahoitus (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011, 47). Vuonna 2011 valtiontalouden tarkastusviraston laatimassa tarkastuskertomuksessa arvioitiin, että työvoiman palvelukeskusten toiminnan vakiinnuttaminen säädöksiin selkeyttäisi toimintaa ja tarjoaisi sille paremmat mahdollisuudet kehittyä (Jatkola & Juvonen 2011, 8). Lailla voidaan turvata aikaisempaa paremmin ainoastaan viranomaisten välisiin keskinäisiin sopimuksiin perustuneen työvoiman palvelukeskusten toimintamallin toteutuminen valtakunnallisesti (Kysymyksiä ja vastauksia: Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu).

Erityisesti työ- ja elinkeinohallinnon tuottamien, vaikeammin työllistyville suunnattujen palvelujen tarjoaminen on hankaloitunut erilaisten uudistusten ja resurssivähennysten vuoksi. Vastuun siirtyessä enenevässä määrin valtiolta kunnalle muun muassa rahoitusvastuun suhteen yhteistyötä tarvitaan yhä enemmän eri kuntien sisäisten työllisyyspalveluja toteuttavien tahojen välillä. (Kuntaliiton työpoliittinen ohjelma 2011, 9.) TYP-toimintamallin lakisääteistämisen tarkoituksena on kehittää valtion ja kunnan välistä yhteistyötä sekä selkeyttää palveluja tuottavien viranomaistahojen vastuun jakautumista. Kunnan kantaessa vastuuta myös pitkäaikaistyöttömyyden taloudellisista seurauksista tarjotaan niille paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työllisyyspalvelujen järjestämiseen. (HE 183/2014 vp, 6).

Laki yhtenäistää asiakaskriteerejä ja takaa näin ollen asiakkaille yhdenvertaiset palvelut heidän asuinkunnastaan riippumatta. Monialaisen yhteispalvelun avulla voidaan ohjata pitkäaikaistyöttömiä tehokkaammin varsinaista työllistymistä edistävien palvelujen lisäksi myös tarkoituksenmukaisiin terveys- ja kuntoutuspalveluihin ja sitä kautta ehkäisemään aikaisempaa paremmin työmarkkinoilta sekä yhteiskunnasta syrjäytymistä. (HE 183/2014 vp, 28.)

Monialaisen yhteispalvelun tarkoituksena ei siis ole luoda työttömille uusia palveluja, vaan tehostaa jo olemassa olevien palvelujärjestelmien toimivuutta, helpottaa palvelujen saamista sekä tiivistää ja yhdenmukaistaa niiden käytännön toteutumista (Kysymyksiä ja vastauksia: Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu). Aiempaa vaikuttavampien, kustannustehokkaampien ja sisällöllisesti laadukkaampien palvelujen avulla voidaan löytää kestäviä ratkaisuja työllisyyden edistämiseen (Suomen Kuntaliiton työpoliittinen ohjelma 2011, 9-10).

7.2 Keskeinen sisältö

Monialaisen yhteispalvelulla pyritään edistämään työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kelan välisenä yhteistyönä (L 1369/2014, 1 §). Työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kelan on arvioitava monialaisen yhteispalveluun tarvetta silloin, kun asiakas on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä 12 kuukauden ajan tai hänelle on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivän ajalta. Vastaava yhtäjaksoinen työttömyysjakso monialaisen yhteispalvelun tarpeen arvioinnille alle 25-vuotiaiden kohdalla on kuusi kuukautta. Lähtökohtaisesti työttömät työnhakijat siirtyisivät työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuudesta monialaisen yhteispalvelun asiakkaaksi 12 kuukautta kestä-

neen yhtäjaksoisen työttömyyden jälkeen (HE 183/2014 vp, 6). Mikäli asiakkaan työllistymisen edistäminen edellyttää monialaista yhteispalvelua toteuttavien organisaatioiden tarjoamien palvelujen yhteensovittamista, on tarpeen todenneen tahon ohjattava asiakas monialaisen yhteispalvelun piiriin.

Kolmen kuukauden kuluessa monialaisen yhteispalvelun alkamisesta käynnistetään kartoitusjakso, jonka aikana työ- ja elinkeinotoimisto, kunta sekä Kela arvioivat yhdessä asiakkaan kanssa hänen palvelutarvettaan selvittämällä ammatillista osaamista, työ- ja toimintakykyä, terveydentilaa sekä sosiaalista tilannetta suhteessa työllistymiseen (L 1369/2014, 3 §). Kartoitusjakson aikana laaditaan myös työllistymissuunnitelma, jonka tekoon osallistuvat asiakkaan itsensä lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta sekä siinä tapauksessa myös Kela, mikäli asiakkaan palvelutarpeeseen sisältyvät Kelan tarjoamat kuntoutuspalvelut. Työllistymissuunnitelmaan kirjataan palvelutarpeen mukaiset, työllistymistä edistävät palvelut jotka voivat koostua sekä työvoima-, terveys-, sosiaali- että kuntoutuspalveluista.

Keskeistä monialaisen yhteispalvelun prosessissa on asiakkaan aktiivinen rooli. Kartoitusjakson aikana painotetaan asiakkaan motivoimista ja sitouttamista tarkoituksenmukaisiin palveluihin työllistymistä ajatellen. Työllistymissuunnitelma laaditaan asiakaslähtöisesti ja se velvoittaa asiakkaan osallistumaan yhdessä sovittuihin palveluihin sekä ilmoittamaan niiden etenemisestä viranomaistahon kanssa sovitulla tavalla. Työ- ja elinkeinotoimiston sekä kunnan vastuulla on seurata työllistymissuunnitelman etenemistä vähintään kuuden kuukauden välein tai asiakkaan itse sitä pyytäessä. Monialaisen yhteispalvelun katsotaan päättyneen silloin, kun palvelun toteutukseen osallistuneiden toimijoiden yhteisen arvion mukaan asiakkaalla ei ole enää monialaisen yhteispalvelun tarvetta (L 1369/2014, 6 §).

7.3 Taloudelliset vaikutukset

Esityksen taustalla vaikuttaa valtioneuvoston tekemä valtiontalouden kehyspäätös (2014–2017), jonka mukaan kuntien rahoitusvastuuta sekä käytännön roolia lisätään pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa (Valtiontalouden kehukset vuosille 2014–2017 2013, 11). Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa pitkäaikaistyöttömille tarkoitettuihin palveluihin investoitiin lähes 20 miljoonaa euroa (HE 183/2014 vp, 32). Lain uskotaan pidemmällä aikavälillä alentavan työttömyydestä sekä erityisesti pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvia julkisia menoja palvelujen toteutuessa kustannustehokkaasti.

Toisaalta palvelujen lainmukaiseen järjestämiseen voidaan joissain kunnissa joutua lisäämään henkilöstöresursseja, jolloin kustannukset siltä osin nousevat (HE 183/2014 vp, 32; Kysymyksiä ja vastauksia: Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu). Mikäli monialaisen yhteispalvelun avulla onnistutaan lyhentämään työttömyysjaksojen kestoja, saadaan sitä kautta työttömyydestä sekä valtiolle että kunnalle aiheutuvia kustannuksia pienennettyä ja katettua näin myös uuden henkilöstön palkkaamisesta aiheutuneita kuluja (HE 183/2014 vp, 33).

8 Tutkimuksen toteutus

8.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta astui siis voimaan 1.1.2015. Kysymys on ajankohtaisesta, mutta toisaalta osin vielä hahmottumattomasta muutoksesta, jonka selvittäminen oli tutkimuksen toteutus-
hetkellä toimeksiantajan kannalta tarpeen. Jyväskylässä on useita eri tahoja,

joiden toimintaan kyseinen laki tulee vaikuttamaan ja työllisyyspalveluja tul-
laan jatkossa toteuttamaan eri muodossa sekä lain asettamien muutosten että
jo palvelurakenteessa paikkansa löytäneen Työllisyyden kuntakokeilu -
hankkeen päättymisen vuoksi. Näistä syistä Työllisyyden kuntakokeilun tilaa-
ma tutkimus tuottaa uutta tietoa lain alkuvaiheessa sitä koskevista tulkinnois-
ta, odotuksista ja mahdollisista haasteista.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä eri toimijoilta näkökulmia lain toteutuk-
seen ja sen tuomiin muutoksiin sekä tuoda esiin työntekijöiden ajatuksia mo-
nialaisesta yhteispalvelusta. Tavoitteena oli realisoida näkemyseroja ja yhte-
näisiä ajattelumalleja sekä luoda vastausten pohjalta yhteenvetoa, jota voi-
daan tarvittaessa hyödyntää myös tulevien palvelujen konkreettisessa toteu-
tuksessa ja suunnittelussa.

Tutkimusongelma

Tämän tutkimuksen tutkimusongelma oli:

- 1. Mitkä ovat monialaisen yhteispalvelun keskeisimmän toimija-
verkoston näkemykset lain työllistymistä edistävästä monialai-
sesta yhteispalvelusta toteutuksesta?**

8.2 Aineiston keruu ja -analyysimenetelmät

Tutkimusaineisto kerättiin kyselytutkimuksella, joka toteutettiin sähköisellä
Webropol -kysely- ja raportointityökalulla. Linkki kyselyyn vastaamiseksi lähe-
tettiin vastaajiksi valituille henkilöille sähköpostilla saatekirjeineen. Verkkoky-
selyä on tarkoituksenmukaista hyödyntää tiedonkeruussa erityisesti silloin,
kun kysely toteutetaan suurelle vastaajajoukolle sekä vastaajien saavutetta-
vuutta, että kerätyn tiedon analysointia ajatellen (Bethlehem & Biffignandi

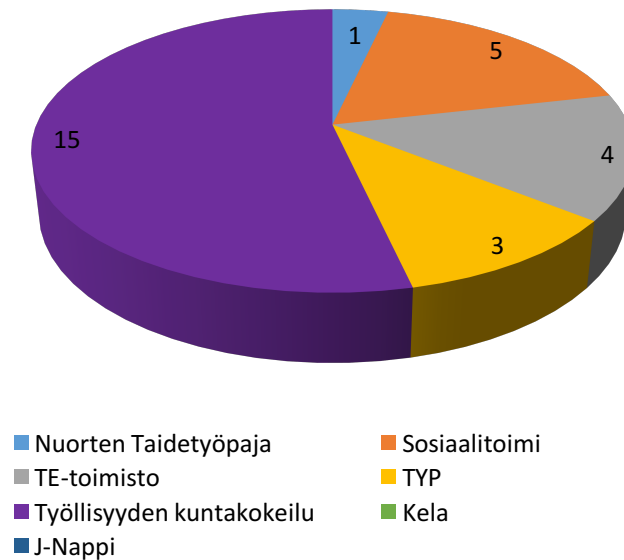
2012, 170). Kyselyn tekninen toimivuus ja sisällön ymmärrettävyys testattiin muutamalla harjoitusvastaajalla.

Tutkimuksen kohdejoukoksi valittiin työllistymistä edistäviä palveluja tuottavat tahot Jyväskylässä, joiden toimintaan laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta tulee jollain tavalla vaikuttamaan. Näitä olivat työvoiman palvelukeskus (TYP), työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto), Kansaneläkelaitos (Kela), sosiaalitoimi (kunta), Nuorten taidetyöpaja ja J-Nappi. Aineiston keruun ensimmäisessä vaiheessa kysely lähetettiin em. tahoista tarkoitukseenmukaisesti valituille henkilöille, joilla oletettiin olevan jonkinasteinen pohjatieto uudesta laista tai jotka tulevat olemaan työnkuvansa kautta lain mukaisen palvelujen tuottamisessa. Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että tutkimukseen vastaajat edustavat tiettyjä ryhmiä tai niistä valikoitunutta pienempää kohdejoukkoa, jotka liittyvät jollain muotoa tutkittavaan asiaan ja omaavat siihen vaadittavaa asiantuntemusta (Ronkainen & Karjalainen 2008, 27). Tiettyihin organisaatioihin kohdennetussa tutkimuksessa kohdejoukoksi voidaan siis valita satunnaisotannan sijaan tutkimuskysymystä vastaavan aineiston kannalta järkevä otos (Mts. 2008, 70). Laadullisessa tutkimuksessa vastausten sisällöllä on niiden määrää suurempi painoarvo, jolloin tarkoitukseenmukaisesti valittu näyte on myös perusteltua. Vastaajien valinta tehtiin yhteistyössä Työllisyyden kuntakokeilun kanssa.

Kysely välitettiin vastaajille 4.2.2015 ja vastausaikaa siihen annettiin 15.2.2015 saakka. Kysely ei kuitenkaan tuottanut tällä ajanjaksolla haluttua määrää vastauksia, joten vastausryhmä laajennettiin yhdessä toimeksiantajan kanssa tehdyllä päätöksellä koskemaan myös Työllisyyden kuntakokeilun henkilökuntaa suuremman vastausmäärän saamiseksi. Samalla muita vastaajia muistutettiin kyselyn vastaamisesta ja vastausaikaa jatkettiin 15.3.2015 asti. Kysely lähetettiin yhteensä 96 vastaanottajalle ja vastauksia kertyi uusintakyselyn jälkeen 28, jolloin **lopulliseksi vastausprosentiksi muodostui 29,2 %**. Verkkokyselynä toteutetuille tutkimuksille on varsin tyypillistä, että vastausprosentti jää alhaisemmaksi muihin aineistonkeruumenetelmiin verrat-

tuna (Bethlehem & Biffignandi 2012, 165). Taulukossa 2 on kuvattu vastaajien jakauma heidän edustamien organisaatioiden mukaisesti.

Vastaajien jakauma organisaatioiden mukaan

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden jakauma organisaatioittain.

Kyselyn avoimilla kysymyksillä (liite 1) selvitettiin vastaajien ennakkoodotuksia lain mahdollisesti tuomista haasteista, mahdollisuuksista ja muutoksista suhteessa omaan työnkuvaan. Vastaajien alkutiedoiksi selvitettiin taustaorganisaatio sekä millä työskentelynimikkeellä hän organisaatiossa toimii, mutta anonymiteetin säilymisen ja tiedon merkityksettömyyden kannalta näitä vastauksia ei ole analysoitu opinnäytetyössä. Lisäksi vastaajia pyydettiin kuvailemaan monialaisen yhteispalvelun eri vaiheita ja kertomaan konkreettisia toimenpiteitä sen sujuvuuden takaamiseksi. Kysymykset kohdennettiin pelkän lain perusteella avoimiksi jääneisiin kohtiin sekä vasta käytännön toteutuksen kautta konkretisoituihin muuttujiin, jotka olivat oleellisia tutkimusongelman kannalta. Kyselyn kysymyksistä ainoastaan taustaorganisaatio oli pakollinen, joten joihinkin kyselyn kysymyksiin ei kertynyt yhtä paljon vastauksia kuin toisiin. Tällä valinnalla pyrittiin tarjoamaan vastaajille mahdollisuus jättää sellaiset kysymykset väliin, joihin heillä ei ole riittävästä taustatietoa tai asiantuntevasta vastausten luotettavuuden säilymiseksi.

Kyselyllä saadun aineiston analysointimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Sisällönanalyysissä aineistoa eritellään sekä tiivistetään ja siitä pyritään löytämään yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a; Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 21). Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa tutkimuksen teoria ja tulokset rakennetaan aineiston pohjalta yhdistellen ja analysoiden siitä löydettyjä käsitteitä ja muodostamalla niiden pohjalta vastaus tutkimusongelmaan (Tuomi & Sarajärvi 2009, 112). Laadullisen sisällönanalyysin avulla pyritään kuvailemaan sanallisesti aineistona hyödynnettyjä dokumentteja. Sisällönanalyysin tarkoituksena ei ole tuottaa ainoastaan kuvausta aineistosta, vaan sen avulla pyritään löytämään sekä ymmärtämään aineistosta löytyviä merkityksiä, seurauksia ja yhteyksiä. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 23.) Laadullisen sisällönanalyysin keskiössä ei siis niinkään ole tiettyjen ilmaisujen esiintyvyys, vaan niiden merkitys ja sisältö suhteessa tutkimusongelmaan.

Kyselyyn saadut vastaukset jaoteltiin ensin kysymyskohtaisesti aineiston selkeyttämiseksi ja olennaisen sisällön löytämiseksi. Tutkimusaineistoa lähdettiin pelkistämään etsimällä tutkimusaineistosta tutkimusongelmaan vastaavia ilmaisuja ja sieltä nousseita alkuperäismuotoja muutettiin aineistoa kuvaavaan pelkistettyyn muotoon (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109–110; Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 27–28). Pelkistetyistä ilmauksista etsittiin yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia, jonka perusteella samaa tarkoittavat ilmaisut luokiteltiin niitä yhteisesti kuvaavien käsitteiden alle. Aineiston ryhmittely on aineistolähtöisen sisällönanalyysin toinen vaihe, jossa pelkistettyjä aineiston ilmauksia jaotellaan aineistoa kuvaaviin luokkiin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109–110). Abstrahointivaiheessa saman sisältöiset luokat yhdistetään yläluokiksi, joita voidaan edelleen abstrahoida aineiston jaottelemiseksi (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003, 29–30).

Vertailua ja vastakkainasettelua käytetään aineiston luokittelun apuvälineenä analyysin toteutusvaiheessa ja tässä tutkimuksessa vastakkaisia näkemyksiä

on pyritty tuomaan esille myös tuloksissa olemassa olevien näkemyserojen konkretisoimiseksi (Seitamaa-Hakkarainen 2000). Analyysin kautta muodostetuissa tuloksissa ei ole lähdetty erittelemään kaikkia esiin nousseita näkemyksiä, vaan vastakohtien lisäksi menetelmän avulla on etsitty yleisintä näkökulmaa edustavia vastauksia.

9 Tulokset

9.1 Monialaisen yhteispalvelun prosessi

Monialainen palvelutarvearvio

Monialaista palvelutarvearviota kuvataan hyvin pitkälti samanlaiseksi kuin tutkimuksen toteutushetkellä käytössä ollutta palvelutarvearviota: osa vastaajista näkeekin, ettei laissa monialaisen palvelutarvearvion suhteen ole mitään lisätävää tai tarkennettavaa. Vastaajien mukaan monialaisen palvelutarvearvion tarkoituksena on arvioida yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti asiakkaan palvelutarve ja oletuksena sen tekemiselle on, että asiakas tarvitsee enemmän kuin yhden toimijatahon tarjoamia palveluja. Erityisesti monialainen palvelutarvearvion arvioidaan tukevan asiakkaan ohjautumista oikea-aikaisesti hänelle sopivaan, yksilöllisiä tarpeita vastaavaan palveluun.

Palvelutarvearviota kuvataan vastauksissa monialaiseen yhteispalveluun lähettävän tahon yhdessä asiakkaan kanssa tekemäksi arvioksi mahdollisesta monialaisen yhteispalvelun tarpeesta ja lähettävä taholla tarkoitetaan tässä yhteydessä käytännössä kunnan sosiaalipalvelujen edustajaa tai te-
asiantuntijaa.

”Palvelutarvearvio ei ole ohjausvaiheessa monialainen muutoin, kuin että ohjaavalla taholla voi olla toisen organisaation kirjauksia/suunnitelmia käytettävissä.”

Toisaalta osa vastaajista kokee, että jo palvelutarvearvio voisi olla monialainen, joka ideaalitulanteessa toteutettaisiin yhteistyössä moniammatillisen tiimin kanssa. Palvelutarvearvion tekemiseen voisi osallistua nykyisten asiantuntijaorganisaatioiden lisäksi esimerkiksi Kelan edustaja tai terveydenhuollon ammattilainen. Vaikka palvelutarvearvion tekisikin vain yksi asiantuntija, voisi sen tukena hyödyntää myös muiden asiakastietojärjestelmien kirjauksia.

”Palvelutarvearvio voisi olla osa palvelusuunnitelmaa, jota eri toimijat osaltaan täyttävät joko yhdessä tai erikseen.”

Kartoitusjakso

Kartoitusjakson toimenpiteiden pääasiallisena tarkoituksena vastaajien mukaan on selvittää asiakkaan työ- ja toimintakykyä sekä arvioida asiakkaan valmiuksia ja motivaatiota sitoutua omaan prosessiinsa. Sen tavoitteena on luoda mielekäs, mutta realistinen suunnitelma palvelun etenemiseksi yhdessä asiakkaan kanssa. Kartoitusjakson toimenpiteet voidaan vastausten perusteella jaotella ammatillisen osaamisen, terveydentilan sekä sosiaalisen tilanteen selvittämiseen keskittyviin kokonaisuuksiin.

Taulukko 1. Kartoitusjakson toimenpiteet.

KARTOITUSJAKSON TOIMENPITEET	
Ammatillinen Osaaminen	Työ- ja toimintakyvyn arviointi, kuntoutus- ja ammatinvalintapsykologin tapaaminen, opiskelu- ja työhistorian selvittäminen, työhönvalmennus, osaamiskartoitus, työ- ja/tai koulutuskokeilu, koulutustarpeen arviointi, työmarkkinatilanteen ja työllistymisen mahdollisuuksien selvittäminen, eläkeselvittely
Terveydentilan selvitys	Työttömien terveystarkastus, muut tutkimukset terveydenhuollossa, mielenterveyteen liittyvät asiat, työ- ja toimintakyvyn selvitys terveydellisestä näkökulmasta, psykologin arviointitapaaminen, hoitotahon palvelut, Kelan palvelumahdollisuudet
Sosiaalinen tilanne	Sosiaalisen tilanteen kartoitus, sosiaaliset olosuhteet, taloustilanne, elämäntilanne

Yllä olevassa taulukossa 1 on kuvattu keskeisimmät vastauksista nousseet toimenpiteet kartoitusjakson sisältöön liittyen. Erityisen hyvänä toimenpiteenä terveydentilan kokonaisvaltaiseksi selvittämiseksi koettiin työttömille tarkoitettu terveystarkastus. Kuitenkin myös terveydentilaa koskevat selvitykset tulisi kohdentaa yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti vastaamaan asiakkaan tilannetta sekä palvelutarvetta, jolloin asiakkaalla voisi olla monialaisen yhteispalvelun tukena hoitosuhde terveydenhuollon palveluihin ja tarvittaessa asiakas voitaisiin ohjata terveydentilaa koskeviin tarkoituksenmukaisiin lisäselvityksiin sekä arviointeihin. Vastauksissa nousi esiin myös kuntoutustarpeen arviointi, jonka osalta selvitykset Kelan palvelumahdollisuuksien suhteen voisivat tulla kyseeseen.

”Asiakkaan tilanteen mukaisesti olisi hyvä olla tarjolla laajasti erilaisia palveluja - - asiakkaan tilanteen mukaan, ei kaikille sama.”

Kartoitusjaksoon katsotaan kuuluvan olennaisesti asiakkaan opiskelu- ja työhistorian sekä ammatillisen osaamisen selvittäminen. Lisäksi sen aikana tulisi arvioida työllistymisen mahdollisuuksia ja työmarkkinatilannetta suhteessa asiakkaan koulutustaustaan ja ammattinimikkeeseen. Tarvittaessa työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa voitaisiin hyödyntää myös työkokeilua tai kuntouttavaa työtoimintaa. Terveystilan sekä ammatillisten valmiuksien selvittämisen lisäksi kartoitetaan asiakkaan sosiaalinen tilanne ja olosuhteet.

Vastaajat kokivat tärkeäksi, että kartoitusjakson aikana olisi mahdollista perehtyä asiakkaalle jo tehtyihin tutkimuksiin ja selvityksiin päällekkäisesti tehdyn työn välttämiseksi. Asiakkaan tilanteeseen kaivataan erityisesti terveydenhuollon ammattilaisen, kuntoutuksen ohjaajan, sosiaalityöntekijän, psykologin sekä työelämän asiantuntijan näkemystä moniammatillisuuden takaamiseksi.

Palvelun päättyminen

Vastaajia huolestutti asiakkaan jääminen palveluverkoston ulkopuolelle monialaisen yhteispalvelun päättyessä tai asiakaskriteereiden jäädessä täytty-mättä, ellei jatkosuunnitelmaa tai asiakasprosessin seurannasta huolehtivaa tahoja ole sovittu. Siksi suuri osa vastaajista oli sitä mieltä, että palvelujen jatkuvuuden turvaamiseksi tulisi vastuu asiakasprosessin kokonaisuudesta olla yhteisesti nimetyllä työntekijällä palvelun monialaisuudesta huolimatta. Asiakkaan siirtyessä monialaisen yhteispalvelun piiristä pois on vastuu jatkopolun suunnittelusta vastaajien mukaan vastaanottavalla taholla, eli esimerkiksi TE-toimistolla tai kunnan sosiaali- ja terveystalouksilla. Mikäli tarvetta monialaiselle yhteispalvelulle ei todeta on vastuu silloin asiakasprosessin etenemisestä lähettävällä taholla (eli pääsääntöisesti kunta tai TE-toimisto). Sekä monialaiseen yhteispalveluun ohjaavilta että palvelun päättymisestä vastaavilta tahoil-

ta kaivataan ammattitaitoa sekä tietoa saatavilla olevista palveluista vastataksseen asiakkaan siirtymistä hänen palvelutarvettaan mukaileviin palveluihin.

”Siirrot palveluista toiseen tulee olla systemaattisia ja toteutua suunnitellusti ja tiedon tulee siirtyä järjestelmien moninaisuudesta huolimatta.”

Asiakkaiden sujuva ohjautuminen palvelusta toiseen edellyttää vastaajien mukaan tiivistä ja toimivaa tiedonkulkua, jonka tavoitteena on siirtää asiakkaan mukana mahdollisimman paljon tietoa palvelusta toiseen siirryttäessä. Tarkempi kuvaus yhteydenpidon konkreettisesta toteutuksesta avataan kappaleessa 9.2. Asiakasprosessien johdonmukaisuus sekä selkeä suunnitelma edesauttavat palveluihin kiinnittymistä ja pienentävät palvelujen ulkopuolelle jäämisen riskiä, mutta vastauksissa painotettiin myös sitä, että asiakas on viime kädessä itse vastuussa toimenpiteisiin sitoutumisesta.

9.2 Välineet palvelun toteuttamiseksi

Yhteistyö ja yhteydenpito

Tärkeimmäksi edellytykseksi monialaisen yhteispalvelun onnistumiseksi nostettiin sujuvan ja tiiviin yhteydenpidon ylläpitäminen monialaista yhteispalvelua toteuttavien tahojen välillä. Yhteistyöverkoston toivotaan myöhemmin ulottuvan ja laajentuvan myös monialaisen yhteispalvelun ulkopuolisiin toimijoihin verkostoyhteistyön toteuttamiseksi ja kokonaisvaltaisen palvelun takaamiseksi asiakkaan näkökulmasta ajatellen. Vastaajien mukaan palvelun luonne huomioon ottaen on jokaiselle alansa erityisasiantuntijalle annettava riittävästi tilaa toteuttaa omaa osaamistaan: vaikka palvelua tuotetaan yhdessä, voidaan työtä jakaa ja toisen tekemään työhön luottaa.

”Kunnioitetaan toisten ammattiosaamista ja reviiriä, eikä pyritä itse hallitsemaan ja ratkaisemaan kaikkia asioita.”

Muita avainsanoja onnistuneen palvelun tuottamiseksi olivat luottamus, avoimuus sekä selkeät vastuut monialaista yhteispalvelua toteuttavien tahojen välillä. Monialaisen yhteispalvelun tuottamiseen osallistuvilta henkilöiltä odotetaan erityisesti joustavuutta, kehittämislähtöisyyttä sekä kykyä mukautua monialaiseen työskentelyyn. Aito halu auttaa asiakasta sekä sama lähtökohta työn tekemiselle tavoitellen yhteistä lopputulosta muodostavat vastaajien mielestä vankan pohjan toimivalle yhteistoimintamallille.

Taulukossa 2 on kuvattu konkreettisia yhteydenpitovälineitä sekä keinoja, joita vastauksissa nostettiin esille sujuvan tiedonvaihdon takaamiseksi. Kasvokkain tapahtuvaa tiedonvaihtoa helpottaisi erityisesti organisaatioiden yhteiset toimitilat, kun taas yhteisen asiakastietojärjestelmän kautta hoituvan sähköisen tiedonvaihdon avulla voitaisiin turvata asiakasta koskevien tietojen välittäminen tietoturvallisesti ja ajantasaisesti.

Taulukko 2. Välineitä yhteydenpidon toteuttamiseksi.

SUJUVA TIEDONVAIHTO, TIIVIS YHTEYDENPITO, AKTIIVINEN YHTEISTYÖ	
Sähköinen	Kasvokkain tapahtuva
tiedon vaihdon sujuvuus sähköisesti	verkostotapaamiset
yhteinen tietojärjestelmä	säännölliset tiimipalaverit
Kirjaaminen	tietojen vaihtaminen kasvotusten
asiakastietojärjestelmän ajantasaisuus	verkostopalaverit

9.3 Haasteet, mahdollisuudet ja muutokset

Haasteet

Yhdeksi monialaisen yhteispalvelun keskeisimmistä haasteista koettiin palvelujen riittävyys sekä resurssitarve suhteessa henkilöstöön ja kasvaviin asiakasmääriin. Asiakasmäärän kasvun pelätään vaikuttavan erityisesti yksilölliseen asiakastyöhön heikentävästi. Epätietoisuus palvelujen käytännön toteutuksesta sekä painotuksesta on selkeä huolenaihe vastaajien keskuudessa: monialaisen yhteispalvelun suunnittelu on osaltaan jäänyt hieman vaiheeseen muiden työllisyyspalveluihin liittyvien muutosten ohella eikä selkeää ohjeistusta toiminnalle ole onnistuttu vielä luomaan paikallistasolla.

”Laki antaa väljän ohjeistuksen yhteistoimintaan ja yhteiseen tekemiseen valtion ja kunnan kesken.”

Jokaisella palveluita tuottavalla organisaatiolla on omat toimintatavat ja kulttuuri, joiden mahdollisten yhteentörmäysten arvellaan aiheuttavan haasteita palvelujen yhdistyessä. Yhdeksi jo olemassa olevien palvelujen suurimpana haasteena nähtiin sähköisten järjestelmien pirstaleisuus, jonka pelätään seuraavan myös uuden palvelumallin toimintaan. Kun samoja palveluita järjestetään monen eri tahon toimesta, voivat käytännöt monimutkaistua ja tiedonkulku olla riittämätöntä emo-organisaatioiden välillä. Pahimmillaan työtä tehdään eri motiiveista käsin eikä yhteistä tahtotilaa saavuteta, joka vaarantaa vastaajien mukaan koko palvelun toimivuuden tarkoituksenmukaisella tavalla.

”Vaikkapa näkemyseroja asiakkaiden palvelutarpeesta.”

Palvelujen muuttuessa lakisääteiseksi, monen organisaation ylläpitämäksi toiminnaksi myös byrokratian määrän odotetaan lisääntyvän ja sen arvioidaan aiheuttavan osaltaan haasteita käytännön asiakastyöhön. Asiakaskunnan ra-

jaaminen työttömyyden keston perusteella selkeyttää toisaalta palveluihin ohjaamista, mutta sen uskotaan vaikeuttavan yksilöllisissä tilanteissa harkinnanvaraista arviointia. Joillekin vastaajista oli jäänyt vielä epäselväksi, painottuuko monialainen yhteispalvelu enemmän työllisyyden edistämiseen vai yleisen elämäntilanteen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen: palvelun tarkoituksen ja tavoitteen ollessa tarkentumaton työntekijöille, on myös sen mukaisten toimenpiteiden tuottaminen haastavaa.

Muutokset

Lakiuudistuksen tuomien konkreettisten muutosten arviointi koettiin kyselyn toteutusvaiheessa vielä suhteellisen haastavaksi. Suuri osa vastaajista arvioi, että heidän työnkuvansa on jatkossa pohjimmiltaan samanlainen kuin aikaisemmin tai mahdollisia muutoksia on ennen monialaisen yhteispalvelun muodostumista vaikea ennustaa. Työnkuvan arvellaan kuitenkin monipuolistuvan sekä toimintatapojen muuttuvan yhteistyötapojen ja työllisyyspalvelujen palvelukokonaisuuden osalta.

”Muutoksia voi tapahtua yhteistyötavoissa ja kokoonpanossa, jolla työllisyydenhoitoa toteutamme. Toivottavasti parempaan suuntaan, jotta palvelu kaikille asiakkaille on oikea-aikaista ja palvelutarpeen arvio osataan tehdä mahdollisimman hyvin.”

Etenkin palvelun muodostumisen alkuvaiheessa voi ilmentyä sekaannusta ja hämmennystä asiakkaiden ohjautuvuudessa, mutta kokonaisuudessaan palveluprosessin odotetaan muuttuvan johdonmukaisemmaksi ja asiakkaan näkökulmasta ajateltuna selkeämmäksi. Huomattavimman muutoksen uskotaan näkyvän kasvavissa asiakasmäärissä. Vastaajat pohtivat myös sitä, kuinka kunnan vastuun lisääntyminen sekä asiakkaan vastuuttaminen omaan prosessiinsa voivat osiltaan vaikuttaa palveluprosessin muodostumiseen.

Positiiviset vaikutukset

Lain uskotaan tuovan positiivisia muutoksia niin työntekijöiden kuin asiakkaiden näkökulmasta ajateltuna. Erityisesti organisaatioiden välisen yhteistyön odotetaan lisääntyvän sekä muuttuvan sujuvammaksi sektorirajat unohtaen. Toimiva yhteistyö edesauttaa työllisyyttä edistävien palvelujen tarjoamista ja vastaajien mukaan sillä on positiivisia vaikutuksia myös niiden tuloksellisuuteen.

Ennen kaikkea lain arvellaan tehostavan asiakkaan palvelutarpeen mukaisiin toimintoihin ohjautumista sekä palvelujen oikea-aikaisuutta. Monialainen yhteispalvelun uskotaan mahdollistavan myös asiakkaan osallistumisen aikaisemmin toisensa pois sulkeneisiin palveluihin rinnakkain. Vastaajat luottavat siihen, että palvelujen väliset siirtymät sekä asiakasprosessin seuranta voidaan turvata aikaisempaa paremmin.

”Lakimuutoksen kautta päästään toivottavasti aitoon yhteistyöhön hallinnonrajat unohtaen ja voidaan ajatella työllisyyspalveluita palvelukokonaisuuksina, joita tuotetaan yhdessä sekä kunta että valtio.”

Vastauksista keskeisimpänä esiin noussut oletamus oli, että asiakkaille pystytään jatkossa monialaisen yhteispalvelun keinoin tarjoamaan kaikin puolin nopeampaa, parempaa ja kokonaisvaltaisempaa palvelua moniammatillisena yhteistyönä. Kokonaisuudessaan uuteen toimintamalliin suhtauduttiin varsin avoimesti ja varovaisen toiveikkaasti, joka perustana avaa uusia mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi ja tehostamiseksi.

10 Pohdinta ja johtopäätökset

Toteutetun kyselyn avulla pyrittiin siis löytämään vastauksia tutkimusongelmaan, joka kuului seuraavasti: Mitkä ovat monialaisen yhteispalvelun keskeisimmän toimijaverkoston näkemykset lain työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta toteutuksesta? Opinnäytetyön tavoitteena oli realisoida näkemyseroja ja yhtenäisiä ajattelumalleja monialaisen yhteispalvelun suhteen sekä luoda niiden pohjalta yhteenveto, jota voidaan hyödyntää tulevien palvelujen suunnittelussa ja konkreettisessa toteutuksessa. Osa palvelun toteutuksesta ja toimivuudesta konkretisoituu vasta käytännön työn kautta, mutta tuloksissa nousi esiin oleellista tietoa tilanteesta ennen lakimuutoksen käyttäntöön astumista ja tärkeitä huomioita tulevaisuutta ajatellen. Tuloksia voidaan osin soveltaa myös moniammatillisen yhteispalvelun ulkopuolella, esimerkiksi moniammatillisuuden tai asiakkaan palvelutarpeeseen vastaamisen näkökulmasta.

Johtopäätöksinä keskeisten tulosten sekä lähdemateriaalin perusteella voidaan todeta, että uuteen yhteistoimintamalliin suhtaudutaan pääsääntöisesti avoimin mielin ja sen uskotaan tuovan kaivattuja muutoksia aikaisemman palvelurakenteen toiminnan haasteisiin. Haasteiden kohtaaminen asettaa toiminnan kehittymiselle tavoitteita, jotka haastavat arvioimaan palvelun toimivuutta ja toimintamalleja uudelleen toimivan kokonaisuuden luomiseksi. Suunniteltu palvelukokonaisuus on perusrakenteeltaan johdonmukainen ja selkeä, joskin käytännön toteutukseen liittyvissä asioissa riittää vielä pohtimista. Lakimuutoksen tavoitellessa tasa-arvon kehittymistä asiakkaiden keskuudessa tarjoaa se mahdollisuudet myös työntekijöiden samanarvoisuuteen taustaorganisaatiosta riippumatta.

Vastaajat odottavat uuden toimintamallin tehostavan erityisesti organisaatioiden välistä yhteistyötä ja yhteydenpitoa - asian voi tulkita myös niin, etteivät edellä mainitut asiat toteudu tällä hetkellä vastaajien toivomalla tavalla. Yksi

syy tähän voi olla palvelujärjestelmän moninaisuus sekä rikkonaisuus, joka hankaloittaa moniammatillisen yhteistyön toteutumista ja tarkoituksenmukaisen asiakaspolkujen luomista. Toiminnan kehittämisprosesseja on voitu aiemmin painottaa organisaatioiden sisäisiin uudistuksiin, jolloin kokonaisuuden sujuvuus ja eri organisaatioiden tarjoamien palvelujen yhteensovittaminen on jäänyt vähemmälle huomiolle. Monialaisen yhteispalvelun rakentuminen asettaa tarkastelun alle yksittäisten toimijoiden lisäksi palveluverkostossa toimivien organisaatioiden välisen yhteistyön toteutumisen sekä tuotettujen palvelujen yhteensopivuuden.

Kaikkiin nykyisen työllisyystilanteen tai sitä edistävien palvelujen toteutuksen haasteisiin ei pystytä vaikuttamaan yksilötasolla eikä välttämättä edes palveluja tuottavien organisaatioiden toimesta. Kuten muissakin julkisen sektorin tuottamissa palveluissa, yksi suurista kysymysmerkeistä on monialaisen yhteispalvelun toimintaan kohdennettujen resurssien riittävyys moniammatillisesti ja asiakaslähtöisesti toteutettuun palveluun. Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kattojärjestö Suomen sosiaali ja terveys ry (SOSTE) on asettanut omat hallitusohjelmatavoitteensa työllisyyden suhteen ja niissä korostetaan järjestöjen mahdollisuuksia toimia pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeasti työllistyvien työllistämiseksi julkisten palvelujen ohella (SOSTEn tavoitteet eduskuntavaaleihin 2015). Vaikka tässä opinnäytetyössä ja suuressa osassa lähdemateriaaleista on keskitytty kunnan ja valtion väliseen työnjakoon, on työllistymistä edistävien palvelujen toteutuksessa arvioitava myös järjestöjen roolia kustannustehokkuuden sekä kaikkien tarjolla olevien resurssien hyödyntämisen näkökulmasta. Jo olemassa olevien työllistymistä, joko välillisesti tai välittömästi, edistävien palvelujen tarjonta vaikuttaa varsin laajalta ja päällekkäin tehdyn työn välttämiseksi palvelukokonaisuuden suunnittelussa tulee huomioida myös muiden kuin monialaisen yhteispalvelun järjestämiseen osallistuvien toimijoiden suhde palveluntuottajiin kuntatasolla.

Samoin kuin Kataisen hallitusohjelmassa, painotetaan myös vuonna 2015 voimaan astuneessa pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisessa oh-

jelmassa työllisyyden merkitystä julkiselle taloudelle ja sitä tukevien toimenpiteiden uudistamistarvetta. Yksi hallituksen kärkihankkeista onkin uudistaa työvoimahallintoa työllistymistä tukevaksi ja painottaa TE-toimistojen tarjoamia palveluja enemmän työnvälitystoiminnan suuntaan hyödyntäen aiempaa enemmän yksityisiä työvoimapalveluja helpommin työllistyvien työllistämisesä. Uudistuksen ohella hallituksen tavoitteena on siirtää vaikeammin työllistyville kohdennetut toimenpiteet kuntien järjestämisvastuulle. (Ratkaisujen Suomi: Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 2015, 10–16.) Edellä mainitut Sipilän hallituksen ajamat uudistukset ovat hyvin samansuuntaisia kuin Kataisen hallituksen työllisyyspoliittiset tavoitteet ja luovat siten jatkumoa työllistymistä edistävän kokonaisuuden muotoutumiselle myös pidemmällä aikatahtimella.

Myös SDP:n puheenjohtaja ja entinen valtiovarainministeri Antti Rinne (2015) arvioi blogikirjoituksessaan, että erilaisten palvelujen, kuten kuntoutuksen ja työllistymistä edistävien aktivointitoimenpiteiden, avulla voidaan tehokkaimmin ylläpitää yksilön toimintakykyä työttömyyden pitkittyessä ja sitä kautta lisätä työllistymisen mahdollisuuksia. SOSTEn hallitusohjelmatavoitteiden (2015) mukaan ammatillisen, terveydellisen ja sosiaalisen kuntoutuksen yhdessä muodostaman toimivan kokonaisuuden avulla työmarkkinoille palaaminen työttömyysjaksojen jälkeen olisi parhaiten turvattu. Monialaisen yhteispalvelun muodostuminen tarjoaakin mahdollisuudet ajatella terveyttä ja hyvinvointia ylläpitäviä, työllistymistä edistäviä sekä sosiaalipalvelujen tarpeeseen vastavia toimenpiteitä erillisten palvelujen sijaan kokonaisuutena. Kuntoutuksen näkökulma nivoutuu työllisyyden ja tuottavuuden edistämiseen, jolloin palvelukokonaisuus vastaa sekä yksilön että yhteiskunnan tarpeeseen. Keskeistä tulosten pohjalta tehdyssä arvioinnissa on, ettei Kelan työntekijät osallistuneet kyselyyn eikä sen rooli korostunut juurikaan saaduissa vastauksissa, kun taas lähdemateriaalin sekä tulosten mukaan kuntoutuksen rooli työllistymistä edistävissä palveluissa on varsin merkittävä.

Koska kyseessä on muuttuva ilmiö, uutta tietoa aiheesta muodostuu jatkuvasti ja jatkotutkimuksena voisi toteuttaa palvelun alkuvaiheen jälkeen kyselyn, jossa verrattaisiin tämän tutkimuksen avulla saatuja ennakkonäkemyksiä jo muodostuneisiin kokemuksiin palvelun käytännön toteutuksesta. Palvelun alkuvaiheessa on syytä keskittyä organisaatioiden välisen yhteistyön tiivistämiseen ja siihen, kuinka kaikki toimijat saadaan sitoutumaan tasavertaisesti yhdessä tuotettuun palveluun.

Eettisyys ja luotettavuus

Osa vastaajista työskentelee Jyväskylän kaupungin alaisuudessa ja koska kyseessä oli sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdentuva tutkimus, oli opinnäytetyön toteutukseen haettava tarvittava tutkimuslupa. Jyväskylän kaupungin työllisyysjohtajalta saatu tutkimuslupa ei kuitenkaan kattanut TE-toimistoa, joten oikeudesta tutkimuksen toteuttamiseen sovittiin paikallisen yksikön johtajan kanssa erikseen.

Hyvien tutkimuskäytäntöjen mukaista on, että tutkimukseen osallistuvat ovat tietoisia tutkimuksen tarkoituksesta ja sen kulusta sekä ovat osallistuneet siihen vapaaehtoisesti. Käsite *informed consent* eli tietoon perustuva suostumus edellyttää edellä mainittujen asioiden lisäksi, että tutkimukseen osallistuva on ymmärtänyt hänelle annetun tiedon ja kykenee sen perusteella vastaamaan kysymyksiin asianmukaisesti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b.) Vastaajille osoitetussa saatekirjeessä kerrottiin, miksi kyselyyn vastaaminen on tärkeää ja miten tutkijaan voi ottaa yhteyttä tarkempien tietojen pyytämiseksi tutkimukseen liittyen. Heitä tiedotettiin lisäksi, mihin kyselyn kautta saatua tietoa tullaan hyödyntämään ja miten tulokset julkaistaan. Opinnäytetyön toteutukseen on saatu ohjausta toimeksiantajalta koko prosessin ajan ja sen tulokset on esitelty joulukuussa 2015 erikseen sovitussa tilaisuudessa sekä työvoiman palvelukeskuksen että työllisyyden kuntakokeilun henkilökunnalle. Tutkimuksen läpinäkyvyys eli mahdollisuus sen etenemisen ja

tulosten tarkasteluun on osa tutkimuksen raportoinnin eettisiä velvoitteita (Mt. 2006).

Kyselyyn vastattiin nimettömästi eikä vastaajaa henkilöivää työskentelynimikettä organisaatiossa ollut pakollista mainita vastauksissa. Erityisen tärkeää anonymiteettisuojaan säilyminen on tietojen julkaisuvaiheessa, jolloin tutkijan vastuulla on huolehtia, ettei vastaajia pystytä henkilöimään heidän antamiensa vastausten perusteella (Saaranen & Puusniekka 2006a). Osassa kyselyyn vastanneissa organisaatioissa henkilöstömäärä on melko vähäinen, jolloin vastaajien anonymiteetin säilyminen on entistäkin tärkeämpää tunnistamisen mahdollisuuden vuoksi. Lista henkilöistä, joille kysely kohdennettiin, on kokonaisuudessaan tiedossa ainoastaan tutkimuksen toteuttajalla.

Tutkimusta tehdessä tutkijan on aina arvioitava objektiivisesti tutkimuksen luotettavuutta. Laadullisen tutkimuksen yhteydessä puhutaan usein *validiteetista* eli kuinka perusteellisesti tutkimus on toteutettu ja kuvaako esitetyt tulokset todenmukaisesti kerättyä tietoa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b). Opinnäytetyössä on pyritty perustelemaan vastaajien valinnan, tutkimuksen lähtökohdan ja toteutuksen sekä tulosten esittämisen suhteen tehtyjä valintoja. Menetelmän toimivuutta ja opinnäytetyötä kokonaisuudessaan on pohdittu kattavasti tässä kappaleessa sekä toteutusvaiheen että tulosten luotettavuuden näkökulmasta. Tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkijan perehtyneisyys tutkimusmenetelmään, aineistoon sekä sen analysointiin ja tulosten esittämiseen. Tutkimuksen taustateorian sekä teoreettisen viitekehyksen rakentamiseen sekä aiheeseen perehtymiseen on käytetty riittävästi aikaa. Myös Työllisyyden kuntakokeilussa suoritettujen harjoittelujen kautta saatu käytännön kokemus tukee tutkimuksen toteutukseen hyödynnettyä asiantuntemusta.

Kyselyn suunnitteluvaiheessa ja tulosten luotettavuuden arvioinnissa on otettava huomioon vastaajien perehtyneisyys tutkimuksen aiheeseen (Kyselylomakkeen laatiminen 2010). Koska vastaajien valinta tehtiin yhdessä Jyväskylän kaupungin palveluntuottajat tuntevan tutkimuksen tilaajan kanssa, voidaan

olettaa, että kysely on kohdentunut riittävästi tutkimusongelmaa vastaavaa asiantuntemusta omaaville henkilöille. Yksi kyselytutkimukselle tyypillinen ongelma on epävarmuus siitä, ovatko tutkimukseen vastanneet pyrkineet vastaamaan rehellisesti ja huolellisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190). Toisaalta verkkokyselyyn vastaaminen voi lisätä vastaajien tunnetta anonyymiydestä ja silloin kysymyksiin vastataan usein avoimemmin kuin kasvokkain toteutuvassa haastattelussa (Bethlehem & Biffifnandi 2011, 171). Kyseessä on kehittämislähtöinen opinnäytetyö, jonka lopputulos tähtää yhteisten toimintamallien edistämiseen, joten oletettavaa on että tutkimukseen osallistuneet ovat halunneet vastata aidosti omista lähtökohdistaan. Vaikka vastaajille tarjottiin mahdollisuus jättää halutessaan vastaamatta avoimiin kysymyksiin, oli kyselyyn pääsääntöisesti vastattu ohittamatta yhtäkään kysymystä.

Kyselytutkimusten vastausprosentti jää monesti alhaiseksi ja se on varsin yleinen ongelma erityisesti verkossa toteutetuille kyselyille (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190). Ongelmalliseksi kyselyn yleistettävyydessä muodostuukin vastaajakato, joka tässä tutkimuksessa kohdistuu kokonaisuun organisaatioihin. Analysoinnin avulla saatuja tuloksia ei voida näin ollen yleistää koko vastaajajoukoksi valikoituneiden näkemykseksi. (Metsämuuronen 2011, 568.) Yksi selittävä tekijä kyselyn osallistumisprosenttien epätasaiselle jakautumiselle eri organisaatioiden kesken voi olla se, että sen sisältö on vastannut paremmin jonkin toisen vastaajajoukon osaamisaluetta ja kiinnostusta (Ronkainen & Karjalainen 2008, 75).

Opinnäytetyön tulosten pysyvyyttä ja toistettavuutta tässä tutkimuksessa hankaloittaa ajan kuluminen, sillä kyseessä on muuttuva ilmiö ja lisätietoa monialaisen yhteispalvelun käynnistämisestä sekä toteutuksesta on julkaistu opinnäytetyön aloittamisen jälkeen (Saaranen & Puusniekka 2006b). Vastaajilla on kyselyn toteutushetkellä ollut melko vähän pohjatietoa aiheesta, joten tiedon lisääntyessä vastausten sisältö olisi voinut olla osin erilainen. Opinnäytetyön

tulokset ovat muodostettu sen toteutushetkellä olleen tilanteen perusteella ja vastaavat sen hetkisiä näkemyksiä sekä teorian tietoa.

Lähteet

- Aaltio, E. 2015. Työ- ja toimintakyvyn muutos työllisyyden kuntakokeiluhankkeissa. Työllisyyspalvelujen vaikuttavuus –projektin loppuraportti. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Viitattu 1.5.2016.
http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/uutisia/2015/08092015_Toimari/Liite%201_Tyollisyyspalvelujen-toimintakykymittarin-loppuraportti_08092015.pdf
- Arnkil, R., Spangar, T., Jokinen, E., Tuusa, M. & Pitkänen, S. 2014. Kohti uutta paikallislähtöistä työllisyyttä edistävää kumppanuusmallia: Kuntakokeilun seurantatutkimuksen 1. väliraportti. Viitattu 9.3.2015.
Http://www.tem.fi/files/40302/Kuko_valirap_2014final_TEM_esipuhe.pdf.
- Arnkil, R., Spangar, T., Jokinen, E., Tuusa, M. & Pitkänen, S. 2015. Kokonaisvoimavarat käyttöön työllisyyden edistämässä: Työllisyyden kuntakokeilun (2012-2015) seurantatutkimuksen loppuraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 47/2015. Viitattu 15.2.2016.
Https://www.tem.fi/files/43423/TEMjul_47_2015_web_10072015.pdf
- Arponen, A., Kihlman, E. & Välimäki, S. 2004. Matkalla moniammatillisuudesta moniasiantuntijuuteen. Julkaisussa Haravalla kootut. Kerava: Suomen Kuntaliitto & Lastensuojelun Keskusliitto.
- Bethlehem, J. & Biffignandi, S. 2011. Handbook of Web Surveys. The United States of America: Wiley.
- Creed, P. A., Bartrum, D. 2006. Explanations of Deteriorating Wellbeing in Unemployed People: Specific Unemployment Theories and Beyond. Julkaisussa Unemployment and Health: International and Interdisciplinary Perspectives. Australian Academic Press.
- Hallitusohjelman strateginen toimeenpanosuunnitelma – kärkihankkeet ja vastuut. 2011. Valtioneuvosto. Viitattu 30.4.2016.
<Http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/321857/Hallitusohjelman+strateginen+toimeenpanosuunnitelma/780ab6d0-00ec-4681-aa2a-4c6fc740783b>.
- HE 183/2014 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Finlex. Viitattu 18.3.2015.
<Https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140183.pdf>.
- Heponiemi, T., Wahlström, M., Elovainio, M., Sinervo, T., Aalto, A-M. & Keskimäki, I. 2008. Katsaus työttömyyden ja terveyden välisiin yhteyksiin. Työ ja elinkeinoministeriön julkaisuja 14/2008. Viitattu 29.2.2016.
Http://www.tem.fi/files/19508/temjul_14_2008_tyo_ja_yrittajyys.pdf.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Ihalainen, L. 2012. Hallitusohjelman kuntakokeilu pitkäaikaistyöttömyyden alentamisessa. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 9.11.2015.
[Http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tapahtumat/aineisto/2012/kuntakokeilu-27-8-2012/Documents/MinisteriIhalainen%2027%208%202012.pdf](http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tapahtumat/aineisto/2012/kuntakokeilu-27-8-2012/Documents/MinisteriIhalainen%2027%208%202012.pdf).

Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos, sosiaalipsykologia. Helsinki: Unigrafia

Jatkola, V. & Juvonen, L. 2011. Tuloksellisuustarkastuskertomus 229/2011: Pitkäaikaistyöttömien työllistyminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Helsinki: Edita Prima Oy. Viitattu 03.04.2016.
[Https://www.vtv.fi/files/2650/2292011_Pitkaaikaistyottomien_tyollistyminen_netti.PDF](https://www.vtv.fi/files/2650/2292011_Pitkaaikaistyottomien_tyollistyminen_netti.PDF).

Jyväskylän, Muuramen ja Jämsän kuntakokeilu. N.d. Jyväskylän kaupunki. Viitattu 30.4.2016. [Http://www.jkl.fi/tyo/kuntakokeilu/esittely](http://www.jkl.fi/tyo/kuntakokeilu/esittely).

Karjalainen, V., Saikku, P., Pasuri, A. & Seppälä, A. 2008. Mitä on aktiivinen sosiaalipolitiikka kunnissa? Näköalapaikkana työvoiman palvelukeskukset. Stakesin raportteja 20/2008. Viitattu 29.2.2016.
[Https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75501/R20-2008-VERKKO.pdf?sequence=1](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75501/R20-2008-VERKKO.pdf?sequence=1).

Katisko, M., Kolkka, M. & Vuokila-Oikonen, P. 2014. Moniammatillinen ja monialainen osaaminen sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja liikunta-alojen koulutuksessa: Malli työssäoppimisen ja ammattitaitoa edistävän harjoittelun toteutusta varten. Opetushallituksen raportit ja selvitykset 2014:2. Tampere: Opetushallitus.

Keski-Suomen työllisyyskatsaus 31.7.2015. 2015. Keski-Suomen ELY-keskus. Viitattu 12.8.2015. [Http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/57310/Keski-Suomen+ty%C3%B6llisyyskatsaus+hein%C3%A4kuu+2015.pdf/ff3cbb8d-f8f2-4da6-91fa-74364ef32db9](http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/57310/Keski-Suomen+ty%C3%B6llisyyskatsaus+hein%C3%A4kuu+2015.pdf/ff3cbb8d-f8f2-4da6-91fa-74364ef32db9).

Kiinni työelämään. 2014 TE-palvelut. Viitattu 8.5.2016. [Http://www.te-palvelut.fi/te/fi/pdf/esitteet/tyonhakijan_yleisesite.pdf](http://www.te-palvelut.fi/te/fi/pdf/esitteet/tyonhakijan_yleisesite.pdf).

Koskela, S. 2013. Tarkastelussa moniammatillinen yhteistyö ja sen edellytykset. Elinikäisen ohjauksen verkkolehti 28.3.2013. Viitattu 2.5.2016.
[Http://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2013/03/28/tarkastelussa-moniammatillinen-yhteistyö-ja-sen-edellytykset/](http://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2013/03/28/tarkastelussa-moniammatillinen-yhteistyö-ja-sen-edellytykset/).

Kuntakokeilu. 2015. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 9.11.2015.
[Http://www.tem.fi/kuntakokeilu](http://www.tem.fi/kuntakokeilu).

Kuntaliiton ja Työ- ja elinkeinoministeriön tiedote: Kuntakokeiluun valittiin 23 hanketta. 2012. Suomen Kuntaliitto. Viitattu 9.11.2015.
[Http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/media/tiedotteet/2012/05/Sivut/2012-05-31-kuntakokeilu.aspx](http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/media/tiedotteet/2012/05/Sivut/2012-05-31-kuntakokeilu.aspx).

Kuntien työmarkkinatuen rahoitus. 2015. Kansaneläkelaitos. Viitattu 2.5.2016.
[Http://www.kela.fi/tyomarkkinatuen-kuntarahoitus1](http://www.kela.fi/tyomarkkinatuen-kuntarahoitus1).

Kyselylomakkeen laatiminen. 2010. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto: Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 24.4.2016.
[Http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html#tutkimus-etiikka](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html#tutkimus-etiikka).

Kysymyksiä ja vastauksia: Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu. N.d. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 2.1.2016.
[Https://www.tem.fi/files/41109/Kysymyksiä_ja_vastauksia_monialainen_yhteis-palvelu.pdf](https://www.tem.fi/files/41109/Kysymyksiä_ja_vastauksia_monialainen_yhteis-palvelu.pdf).

L 28.12.2012/916. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta. Valtion säädöstietopankki Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 15.2.2016.
[Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120916](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120916).

L 2.3.2001/189. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta. Valtion säädöstietopankki Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 15.2.2016.
[Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189).

L 1369/2014. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Valtion säädöstietopankki Finlex, alkuperäinen lainsäädäntö. Viitattu 5.5.2016.
[Http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141369](http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141369).

L 30.12.2014/1301. Sosiaalihuoltolaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 15.2.2016.
[Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301).

L 11.6.1999/731. Suomen perustuslaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 15.2.2016.
[Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731).

L 30.12.2002/1290. Työttömyysturvalaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 15.2.2016.
[Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021290](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021290).

Laiho, V., Hopponen, A., Latvala, T. & Rämö, A-K. 2010. Erityisryhmien työkyky – työttömät ja vammaiset. Raportteja 225. Helsinki: Pellervon taloustutkimus PTT. Viitattu 22.2.2016. [Http://docplayer.fi/3505730-Erityisryhmien-tyokyky-tyottomat-ja-vammaiset.html](http://docplayer.fi/3505730-Erityisryhmien-tyokyky-tyottomat-ja-vammaiset.html).

- Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2003. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen, S. Nikkonen, M. (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: Wsoy.
- Lindberg, E. 2014. Hallituksen esitys laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Kuntaliitto. Viitattu 9.3.2015.
<https://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=9bc96477-e4d6-44a2-833a-b202f78c70b4>.
- Lähteelä, H. 2016. Työllisyyskoordinaattori. Jyväskylän kaupunki. Sähköposti 2.5.2016.
- Metsämuuronen, J. 2011. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. E-kirja painetun kirjan 2. ja 4. laitoksen pohjalta. Helsinki: International Methelp.
- Niemelä, A. 2015. Jyväskylän kaupungin työllisyyskatsaus. Viitattu 2.3.2016.
<http://docplayer.fi/4375817-Jyvaskylan-kaupungin-tyollisyyskatsaus-anssi-niemela-21-9-2015.html>.
- Nykänen, S. 2010. Ohjauksen palvelujärjestelyjen toimijoiden käsitykset johtamisesta ohjausverkostossa – matkalla verkostojohtamiseen? Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Parpo, A. 2007. Työllistymisen esteet. Stakesin raportteja 11/2007. Helsinki: Stakes. Viitattu 30.4.2016.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77021/R11-2007-VERKKO.pdf?sequence=1>.
- Pitkäaikaistyötön. 2016. Tilastokeskus. Viitattu 10.0.2015.
<http://www.stat.fi/meta/kas/pitkaaikaistyot.html>.
- Pyykkönen, T. & Pyykkönen, J. 2014. Nousukausikaan ei ratkaisisi rakennetyöttömyyttä. Tieto & Trendit 5/2014. Viitattu 30.4.2016.
<http://tietotrendit.stat.fi/mag/article/86/>.
- Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. 2011. Valtioneuvoston kanslia. Viitattu 23.3.2015.
<http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/147449/Kataisen+hallituksen+ohjelma/81f1c20f-e353-47a8-8b8f-52ead83e5f1a>.
- Ratkaisujen Suomi: Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. 2015. Valtioneuvoston kanslia.
http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YH_DISTETTY_netiti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82.

Riipinen, T., Järvinen, A. & Valtakari, M. 2014. Arvio työmarkkinatuen rahoitusuudistuksen vaikutuksista. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 28/2014. Viitattu 15.2.2016.

https://www.tem.fi/files/40817/TEMjul_28_2014_web_01092014.pdf

Rinne, A. Pitkäaikaistyöttömyys kipein - ongelmamme. Suomen sosiaali ja terveys ry. Viitattu 24.4.2016.

[Http://www.soste.fi/ajankohtaista/pitkaaikaistyottomyys-kipein-ongelmamme.html](http://www.soste.fi/ajankohtaista/pitkaaikaistyottomyys-kipein-ongelmamme.html).

Ronkainen, S., Karjalainen & A. 2008. Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. Hyvä tutkimuskäytäntö.

KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere:

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 18.2.2016.

[Http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_1_2.html](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_1_2.html)

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. Reliabiliteetti. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 19.2.2016.

[Http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_2.html](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_2.html).

Seitamaa-Hakkarainen, P. 2000. Kvalitatiivinen sisällön analyysi. Academia.

Viitattu 3.3.2016.

[Htts://www.academia.edu/589363/Kvalitatiivinen_sis%C3%A4ll%C3%B6n_analyysi](https://www.academia.edu/589363/Kvalitatiivinen_sis%C3%A4ll%C3%B6n_analyysi).

SOSTE: Hallitusohjelmatavoitteet 2015. N.d. Työurat pidemmiksi – huomio vaikeasti työllistyviin. SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry. Viitattu 30.4.2016.

[Http://www.soste.fi/media/kuvat/vaalikuvat/hot_4_tyollisyys_final.pdf](http://www.soste.fi/media/kuvat/vaalikuvat/hot_4_tyollisyys_final.pdf).

SOSTEN tavoitteet eduskuntavaaleihin 2015. SOSTE Sosiaali ja terveys ry.

Viitattu 30.4.2016. [Http://www.soste.fi/media/kuvat/vaalikuvat/hot-esite_nettiin.pdf](http://www.soste.fi/media/kuvat/vaalikuvat/hot-esite_nettiin.pdf).

Suomen kuntaliiton työpoliittinen ohjelma. 2014. Helsinki: Kuntaliitto.

[Http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/media/tiedotteet/2014/12/20141204tyollisyys/Kuntaliiton%20ty%C3%B6poliittinen%20ohjelma%2020141120.pdf](http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/media/tiedotteet/2014/12/20141204tyollisyys/Kuntaliiton%20ty%C3%B6poliittinen%20ohjelma%2020141120.pdf).

Suomen työttömyysturvaetuuksien kuukausitilasto syyskuussa 2015. 2015. Kela.

Tammikuun työttömyysaste 8,8 prosenttia. 2015. Tilastokeskus.Viitattu

18.3.2015. [Http://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/2015/01/tyti_2015_01_2015-02-24_tie_001_fi.html](http://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/2015/01/tyti_2015_01_2015-02-24_tie_001_fi.html).

TEM ja Kuntaliitto: Uusia tehokeinoja työttömyyden hoitoon on luvassa. 2015. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 2.1.2016.
[Http://www.tem.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotearkisto/vuosi_2015?119950_m=118609](http://www.tem.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotearkisto/vuosi_2015?119950_m=118609).

Terävä, E., Virtanen, P., Uusikylä, P. & Köppä, L. 2011. Vaikeasti työllistyvien tilannetta ja palveluita selvittävä tutkimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 23/2011. Viitattu 22.2.2016.
[Http://www.tem.fi/files/29948/TEM_23_2011_netti.pdf](http://www.tem.fi/files/29948/TEM_23_2011_netti.pdf).

Tilastokeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön työttömyystilastojen vertailu. 2015. Tilastokeskus. Viitattu 29.10.2015. [Http://tilastokeskus.fi/til/tyti/tyti_2015-04-28_men_001.html](http://tilastokeskus.fi/til/tyti/tyti_2015-04-28_men_001.html).

Työelämän kehittämisstrategia vuoteen 2020. Viitattu 14.4.2016.
[Http://tyoelama2020.fi/files/35/tyoelaman_kehittamisstrategia_final.pdf](http://tyoelama2020.fi/files/35/tyoelaman_kehittamisstrategia_final.pdf).

Työllisyyden kuntakokeilun tuloksia saadaan esille. 2015. Esitetty Radio Jyväskylässä 2.9.2015. Viitattu 24.2.2016. [Http://www.radiojyvaskyla.fi/uutiset-ja-haastattelut/tyollisyyden-kuntakokeilun-tuloksia-saadaan-esille/41/4945](http://www.radiojyvaskyla.fi/uutiset-ja-haastattelut/tyollisyyden-kuntakokeilun-tuloksia-saadaan-esille/41/4945).

Työllisyys. 2016. Elinkeinoelämän keskusliitto. Viitattu 24.3.2015.
[Http://ek.fi/mita-teemme/talous/perustietoja-suomen-taloudesta/tyollisyys/](http://ek.fi/mita-teemme/talous/perustietoja-suomen-taloudesta/tyollisyys/).

Työllisyyskatsaus: heinäkuu 2015. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 2.9.2015. [Https://www.tem.fi/files/43534/TKAT_Heina_2015.pdf](https://www.tem.fi/files/43534/TKAT_Heina_2015.pdf).

Työministeri Ihalainen: Puolet pitkäaikaistyöttömistä laajan kuntakokeilun piiriin. 2012. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 7.9.2015.
[Http://www.tem.fi/files/33961/Kuntakokeilutiedote_270812.pdf](http://www.tem.fi/files/33961/Kuntakokeilutiedote_270812.pdf).

Työnvälitystilasto. 2015. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 16.2.2016.
[Https://www.tem.fi/files/42562/Laatuseloste_maalis2015.pdf](https://www.tem.fi/files/42562/Laatuseloste_maalis2015.pdf).

Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien tilastointi työnvälityksen tilastojärjestelmässä. 2015. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 16.2.2016.
[Https://www.tem.fi/ajankohtaista/uutiset/tyottomien_ja_pitkaaikaistyottomien_tilastointi_tyonvalityksen_tilastojarjestelmassa.117143.news?89036_o=20](https://www.tem.fi/ajankohtaista/uutiset/tyottomien_ja_pitkaaikaistyottomien_tilastointi_tyonvalityksen_tilastojarjestelmassa.117143.news?89036_o=20).

Työttömien terveydenhuollon järjestäminen. 2013. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 2.3.2016.
[Http://stm.fi/documents/1271139/1365032/Ty%C3%B6tt%C3%B6mien+terveydenhuollon+j%C3%A4rjest%C3%A4minen/3b1979ea-c36c-4114-9399-6c45e49b40b1](http://stm.fi/documents/1271139/1365032/Ty%C3%B6tt%C3%B6mien+terveydenhuollon+j%C3%A4rjest%C3%A4minen/3b1979ea-c36c-4114-9399-6c45e49b40b1).

Työttömyysturvan menot ylittivät 5 mrd. euroa vuonna 2015. 2016.
Kansaneläkelaitos. Viitattu 2.5.2016.
[Http://www.kela.fi/documents/10180/1630864/Tyottomyysturvan_menot+_ylitti_vat+_5_mrd_euroa+_vuonna+_2015.pdf/f7784d72-5163-44ef-8a92-54ce9dc90e79](http://www.kela.fi/documents/10180/1630864/Tyottomyysturvan_menot+_ylitti_vat+_5_mrd_euroa+_vuonna+_2015.pdf/f7784d72-5163-44ef-8a92-54ce9dc90e79).

Työvoiman palvelukeskus – toimintaa koskevat valtakunnalliset linjaukset.
2010.

Työvoimatutkimus. 2016. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 16.2.2016.
http://tilastokeskus.fi/til/tyti/2012/12/tyti_2012_12_2013-01-22_laa_001_fi.html.

Valtiontalouden kehyykset vuosille 2014-2017. 2013. Valtiovarainministeriö.
Viitattu 30.6.2016.
<Http://vm.fi/documents/10623/307577/Valtiontalouden+kehyykset+vuosille+2014-2017/1077415f-9c65-440c-9b86-883d1b5082ed>.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

1. Mitä toimijatahoa edustat? *

- J-Nappi
- KELA
- Nuorten Taidetyöpaja
- Sosiaalitoimi
- TE-toimisto
- TYP
- jotain muuta, mitä?

Työllisyyden kuntakokeilu Jyväskylä

- Töihin-palvelu
- Ohjaus- ja kuntoutuspalvelutiimi

2. Mikä on työskentelynimikkeesi?

"Asiakkaan ohjaamisen työvoiman palvelukeskukseen tulee aina perustua joko lähettävän organisaation tai palvelukeskuksen tekemään palvelutarvearvioon. Työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta ohjaavat asiakkaita työvoiman palvelukeskukseen, minkä lisäksi Kansaneläkelaitos voi olla aloitteellinen asiakkaaksi ohjaamisessa. Kaikkien asiakkaiden kohdalla palvelukeskukseen ohjaamisen ehdoton edellytys on, että asiakas tarvitsee työmarkkinoille kuntoutuakseen palvelukeskuksessa tarjolla olevaa moniammatillista palvelua (palvelutarvearvio)." (HE 183/2014)

3. Mitä monialainen palvelutarvearvio mielestäsi tässä yhteydessä tarkoittaa?

4. Minkä tahon tai tahojen työntekijöille työttömän palvelutarvearvion sisältämä tieto tulisi siirtyä?

"Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja työtön laativat 3 §:ssä tarkoitetun kartoitusjakson aikana yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta." (1369/2014 4 §)

5. Kenellä on mielestäsi päävastuu asiakkaan työllistymissuunnitelman seurannassa ja etenemisessä? Voit valita tarvittaessa useamman vaihtoehdon. *

- Aikuissosiaalityön sosiaalihoajaajalla
 Aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijällä
 TE-asiantuntijalla
 TYP:in sosiaalihoajaajalla
 TYP:in sosiaalityöntekijällä
 jollain muulla, kenellä?

"Kartoitusjakson aikana työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos selvittävät yhdessä työttömän kanssa tämän ammatillisen osaamisen sekä työllistymiseen vaikuttavan sosiaalisen tilanteen, terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn. Kartoitusjaksoon sisältyy ohjausta, jonka tavoitteena on motivoida ja sitouttaa työtön työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisiin palveluihin." (1369/2014 3 §)

6. Mitä konkreettisia toimenpiteitä kartoitusjakson tulisi mielestäsi sisältää?

7. Mikäli asiakkuuskriteerit monialaisten yhteispalvelujen tarpeelle eivät täyty, kenen vastuulla on asiakkaan jatko-ohjaaminen eteenpäin? *

- Aikuissosiaalityön sosiaalihoajaajalla
 Aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijällä
 TE-asiantuntijalla
 TYP:in sosiaalihoajaajalla
 TYP:in sosiaalityöntekijällä
 jollain muulla, kenellä?

8. Millä keinoin pystytään varmistamaan asiakkaan kiinnittyminen oikeaan palveluun monialaisen yhteispalvelun päättymisen jälkeen tai asiakkuuskriteereiden jäädessä täyttymättä?

9. Millaisia konkreettisia yhteistyötapoja pidät monialaisen yhteispalvelun onnistumisen edellytyksenä?

10. Mitä muutoksia uskot lakiuudistuksen tuovan omaan työnkuvaasi?

11. Mitä haasteita uusi laki voi aiheuttaa työllisyyspalveluiden toteuttamisessa?

12. Mitä positiivisia vaikutuksia lakimuutoksella voisi ideaalitulanteessa olla työhösi?